

Българин

БРОЙ 3 | 2015 ЦЕНА - 30 КЃ

Училището ни зове!

„5 минути с Петър Увалиев“

Паисиада – предай нататък!

140 г. от рождението на Кирил Христов

Захари Бахаров по пътя на славата

За Кефалония постмодерно

Виена – една вечна симфония

Съботно-неделно училище „Възраждане“
Трага

Бърно

Скъпи читатели,

Есента отново ни заля с позлата и отвори вратите на новата учебна година. В такива моменти винаги си спомняме с благодарност и носталгия за своите истински учители – тези, които са ни водили по знайни и незнайни пътеки към пътя на знанието. Затова с голямо вълнение посрещаме началото на новата година с нашите деца, приятели и ученици. Тази година български език ще звучи в три български училища – в БСОУ „Д-р П. Берон“ и в неделните училища в Прага и Бърно. На тези огнища на българския дух са посветени репортажите за откриване на учебната година в Прага и в Бърно.

Доц. д-р Мила Кръстева разказва за вратата на знанието, която ни отваря Паисий през 1762 г. с „История славянобългарская“ и за проекта „Паисиада“, възкресяващ възрожденския дух на хилендарския монах и на преписвачите на Историята му. С „5 минути с Петър Увалиев“ отбелязваме 100-годишнината от рождението на един от най-известните български емигранти-интелектуалци, живял 50 години в Лондон. За живота и по-специално за пражкия период на поета Кирил Христов е статията на Красимира Мархолева. Както винаги ще се насочим и към няколко интересни дестинации – този път в Гърция, Австрия и Чехия. В настоящия

брой публикуваме още две наградени есета от конкурса „България в дланта ми“, проведен в Прага през май. Запознаваме ви с няколко големи изложби, експонирани в София. Отразяваме и две фолклорни срещи, проведени в Прага и в Стара Загора. Отделяме специално място на хората, прославили България зад граница. Сред тях е и носителят на званието „Артист на ЮНЕСКО за мир“ Теодосий Спасов. Той свири пред пражката публика през 2008 г. по покана на сдружение „Възраждане“.

Желая ви приятно четене!

Мария Захариева

Съобщение

На **25 октомври 2015 г.** в Република България ще се проведе Референдум с въпрос: **„Подкрепяте ли да може да се гласува и дистанционно по електронен път при произвеждане на изборите и референдумите“.** С любезното съгласие на чешките власти, българските граждани, живеещи или пребиваващи на територията на Чешката република, са поканени да упражнят правото си на глас в Посолството на Република

България в Прага 1, ул. „Краковска“ № 6. Гласуването ще се проведе на **25 октомври 2015 г. от 6.00 до 19.00 часа.** При явяването си гласоподавателите трябва да представят валиден български документ за самоличност – задграничен паспорт, лична карта или военна книжка.

ПОСОЛСТВО НА РБ В ПРАГА

Съботно-неделно училище „Възраждане“

Голямо българско семейство в центъра на Прага

Прием на деца и ученици за новата 2015/2016 учебна година:

- детска градина и предучилищна група,
- начален етап,
- вокално-танцова група „Орфей“.

Учебната програма е съобразена с годишния учебен план на адаптираните учебни програми на МОН по български език и литература за деца на български граждани в чужбина

Контакти: bagari@atlas.cz, 777 196 322

Адрес: Дом на националните общности

„Воцелова“ 3, Прага 2

Спирка на метро и трамвай: I. P. Pavlova

Съдържание:

Българската общност 4–6

Първият училищен звънец в Прага | Българите в Бърно вече имат свое училище | На добър час!

Годишнини 7–12

107 г. от обявяването на Независимостта на България | Захари Бахаров по пътя на славата | 140 години от рождението на Кирил Христов

Култура 13–24

Прага – сърцето на народите | Паисиада – предай нататък | Дядо ми – дърводелецът или що за птици сме ние | „Кристо и Жан Клод – графики и обекти“ | „5 минути с Петър Увалиев“ | Изложба на тракийски съкровища в НИМ | Фолклорни ритми събраха българи зад граница в Стара Загора

Българо-чешки връзки 25–27

Стара София през погледа на Йозеф Питер | Наградени есета от конкурса „България в дланта ми“

Интересно 28–29

Лицата на България

Пътешествия и разходки 30–35

За Кефалония постмодерно | Микулов – на границата на две култури | Виена – една вечна симфония

Актуално 36

Бежанската криза

Накратко 37

Първият училищен звънец в Прага

Септември отново отвори вратите на Съботно-неделното училище „Възраждане“ в град Прага

В слънчевия 20-ти ден на месеца залата на Дома на националните общности беше изпълнена с деца, ученици, родители, учители и гости. Десетки семейства с български и със смесен произход доведоха децата си, за да бъдат възпитавани в български дух, да учат българско четмо и писмо, да пазят далеч от Родината си нашите свидни традиции и обичаи. Много вълнения и емоции ни донесоха срещите със стари и нови приятели, запознанствата с нови учители и ученици, сърдечните разговори с родите-

лите. Децата от предучилищната група и учениците получиха здравец, за да са живи и здрави през цялата година. Разнесе се гласът на първия училищен звънец и всички ученици и учители тръгнаха към класните стаи. Преди това си направихме традиционната снимка.

През учебната 2015/2016 г. 33 деца ще вървят по необятния път на знанието, заедно със своите учителки Галина Петрова, Полина Георгиева, Даниела Димова и Здравка Славова. Нашето училище е отворено за

всички, които искат да учат български език, история и география, и да тачат българските традиции. В него всяка неделя звучи българска музика и се пеят български песни.

Трудностите не ни плашат, защото винаги ги преоделяваме с общи усилия. Щастливи сме, че сме заедно в нашето българско огнище на знания.

Скъпи учители, вие сте тези, които всекидневно градите училището. Без вашия ентузиазъм, знания и упорство то нямаше да съществува.

Мили деца и ученици, запазете в душите си любовта към всичко българско и родно, където и да се намирате. Уважаеми родители, вие сте истински родолюбци, защото всяка неделна сутрин с голямо постоянство и несекащо желание водите децата си в нашето българско училище в центъра на Прага, помагате ни в организацията на много празници, които носят радост на всички нас.

Успешна учебна година!
На добър час!

Мария Захариева

Снимка: Vania images

Българите в Бърно вече имат свое училище

На 20.09.2015 г. (неделя) беше първият учебен ден в Неделното училище в град Бърно.

Желаем на всички ученици здраве, любознателност, търпение и вдъхновение, които да им помагат в часовете през цялата учебна година. В часовете по български език и литература децата ще овладеят четене и писане, ще затвърдят знанията си за строежа на езика и езиковите и речеви единици. Ще овладеят нормите на правоговор, правопис, пунктуация. Ще развият устната и писмената реч, въображението и паметта си, творческите си способности.

В часовете по роден край учениците ще разширят знанията си за околната среда, ще формират и доразвият познавателни, практически и комуникативни умения, ще обърнем внима-

ние на културата на общуване и ще подобрят отношението си към околната среда. Ще научат повече за историята на България, за традициите, обичаите,

природните богатства, растенията, животните.

Йоана Христова

Снимка: архив

На добър час!

„Нека е благословен първият учебен ден!“

Отново е 15 септември! Празник е! Празнуват тези, които тепърва ще влязат в храма на науката и тези, които за пореден път ще прекрочат школския праг, но пораснали с едно лято, копнеещи да видят старите си приятели, да седнат на чиновете, опазили тайните им, да вдихнат въздуха на класната стая. Първият учебен ден е празник за всеки български дом, в който има ученици или възрастни, съхранили за цял живот почит към знанието и носталгия по ученическите си години.

Снимки: архив на БСОУ „Д-р П. Берон“

Днес е хубав празник и в БСОУ „Д-р П. Берон“, гр. Прага, защото отново сме заедно след лятната раздяла, за таили дъх пред предизвикателствата, които предлага светът на науката. Прозвучава тържествено националният химн на Република България, отекват бодрите думи на водещите Тания и Влади.

Всеобщата радост на българските ученици и учители е споделена от официалните гости на тържеството – Негово Превъзходителство г-н Лъчезар Петков, посланик на Р България в Чешката република; г-жа Галя Димитрова – завеждащ Консулска служба в Посолството на Р България; д-р Ангел Маринов – сътруд-

ник в Българския културен институт; г-жа Ивана Сръбкова – завеждащ отдел в Славянската библиотека, и от много родители, бивши ученици, представители на българската общност.

За всички присъстващи на празника е приветствието на директора на училището – г-жа Мими Михайлова. С възнение и надежда прозвучават нейните мъдри слова, отправени към учениците, техните родители, учителите, гостите. И с пожелание децата на България да вървят по пътя на науката, просветата и успеха. Празничната програма е съпроводена с жизнерадостни песни и стихове, представени с много емоция от малките ученици, а поздравът на първокласника Симеон предизвиква усмивки и умиление сред присъстващите.

Училищният звънец призовава децата да влязат за първия си учебен час. Под цветния венец с радостно въодушевление и сияйни лица преминават те, посрещнати по стар български обичай – с менче и вода, с медена питка и пожелание към първокласниците: „Както пчеличките неуморно събират мед, така и вие като тях събирайте ум и разум! И както е вкусна питката, създадена от грижовните ръце на българката, така да са сладки вашите училищни дни!“ Честит първи учебен ден! На добър час!

Снежана Таскова

107 години от обявяването на Независимостта на България

На 22 септември 1908 г., 30 години след Освобождението, княз Фердинанд обявява с Манифест към българския народ независимостта на България

Обявяването на Независимостта на 22. 09. 1908

Драматичните събития между Съединението и обявяването на Независимостта на България

Според Берлинския договор Княжество България е васално на Османската империя, а Южна България под името Източна Румелия, получава административна автономия, но остава под политическата и военната власт на султана.

България не може самостоятелно да сключва международни споразумения и това спъва стопанското ѝ развитие и ограничава възможностите ѝ. През 1885 година България нарушава Берлинския договор като извършва Съединението на Княжество България и Източна Румелия.

Срещу този акт се обявява „освободителката“ Русия и той струва престола на княз Александър Батенберг. След като Великите сили и Портата признават Съединението, усилията на българските политици са насочени към признаване на независимостта на България и търсят удобен случай, за да я провъзгласят.

Обявяването на Независимостта на България е предшествано и последвано от драматични събития и от многостранни дипломатически усилия в една сложна международна обстановка, която се променя непре-

къснато на принципа на доминото. Тогавашните български политици и дипломати се справят блестящо с това тежко историческо изпитание.

Кратка хронология 6 септември 1885 – 22 септември 1908

На 6 септември 1885 година е извършено Съединението на Княжество България с Източна Румелия.

На 8 септември княз Александър I Батенберг подкрепя Съединението с княжески Манифест. Русия обявява недоволството си и изтегля своите офицери.

На 2 ноември 1885, подкрепяна от Австро-Унгария и подкокоросана от Русия, Сърбия напада България.

На 5–7 ноември се водят тежки боеве край Сливница, завършили с българска победа, но на 9 ноември сръбската армия обкръжава Видин.

На 10 ноември българската армия разбива сръбската при Драгоман, а на 14-ти – при Пирот.

На 16 ноември Русия и Австро-Унга княз Александър I, Съединението е признато от Великите сили и от Портата с т.нар. Топханенски акт. България и Османската империя постигат споразумение, според което Княжество България и Източна Румелия имат общо правителство,

парламент, администрация, армия. Единственото разграничение между двете части на страната, запазено до Обявяването на Независимостта през 1908, е че българският княз формално е назначаван от султана и за генерал-губернатор на Източна Румелия. На 7 май, няма и два месеца след международното признание на Съединението, е осуетен заговор на руския капитан Набоков за отвлечане на княз Батенберг и предаването му на руснаците.

На 9 август обаче, в 2 часа сутринта, български офицери-русофили с подкрепата на руската дипломация извършват преврат и принуждават княз Александър I да абдикира.

На 10 август Стефан Стамболов и подполковник Сава Муткуров оглавяват контрапреврата и на 16 август пловдивските войски влизат в София.

Княз Александър I се връща в страната на 17 август 1886, но няколко дни по-късно абдикира окончателно под натиска на Русия и назначава регентство в състав: Петко Каравелов, Стефан Стамболов и Сава Муткуров. На 19 октомври е отклонена кандидатурата за българския престол на княз Мингрели, кандидатура неофициално подкрепяна от Русия.

На 22 октомври руският капитан Набоков организира въоръжен бунт в Бургас, потушен от армията. Във Варна пристигат два руски военни кораба. Регентите декларират, че армията ще окаже съпротива! Австро-Унгария и Великобритания подкрепят България.

На 6 ноември руският ген. Каулбарс скъсва дипломатическите отношения между България и Русия.

На 4 декември тридесет и седем водачи на русофилите отправят прошение до великия везир Кямил паша с искане Портата да окупира Княжеството.

На 16 и 19 февруари 1887 избухват бунтове на български офицери русофили в Русе и Силистра. Метежници-

те са екзекутирани.

През март Великобритания, Австро-Унгария и Италия образуват Средиземноморско съглашение, с което подкрепят регентството.

На 25 юни 1887 Великото Народно събрание избира за княз принц Фердинанд I Сакскобургготски.

На 30 август е вдигнато военното положение, обявено след преврата на 9 август 1886.

На 23 декември 1887 една чета на капитаните Набоков и Боянов, подготвена с руски средства от русофилската емиграция в Цариград, навлиза в България.

Разгромена е на 24 декември от българската армия.

„Русия – огнище на заговори, посегателка на реда в чужди държави“

Ето какво пише Симеон Радев, „Строителите на съвременна България“, том 3, (изд. СУ „Св. Кл. Охридски“, 2009).

„От започването на българската криза той (Гирс – бел. ред.) виждаше с мъка, но и с безсилие как престижът на Русия се излагаше от безразсъдните начинания, в които бе замесено нейното име.

Задигането на Батенберга от хора, които минаваха за нейни наемници, и изпращането му от тях под конвой в Рени, вече бяха дали на Русия пред очите на славянския свят образа на пиратска държава.

Метежите в Силистра и Русе... показваха още веднъж Русия като огнище на заговори, посегателка на реда в чуждите държави, сеячка на анархия.“

Обявяване Независимостта на България

Още след международното признаване на Съединението усилията на българските правителства се насочват към обявяването на независимостта на България. В началото на XX век се очертава благоприятна почва за обявяване на независимостта на нашата държава. Великите сили имат

по-наложителни дела за решаване – решението на Австро-Унгария да наруши Берлинския договор, анексията на провинциите Босна и Херцеговина; поражда се спор за Мароко между Франция и Германия, а през лятото на 1908 г. е извършен младотурски реформистки преврат. Трябвало само да се чака удобен момент. Такъв им се представя на 2 септември 1908 в Цариград:

„...поисках да видя великия везир. Кямил паша ме прие и не скри от мен, че протоколът на Високата порта не позволява на представителя на България, като васално княжество, да бъде канен заедно с представителите на чуждите държави. Той прибави, че в случая няма обида нито за княжеството, нито за мен; за да докаже това на цял свят, той, великият везир ще даде след една неделя едно дине (вечеря – б.м.) в моя чест. Отговорих, разбира се, каквото трябваше... [...] Известни са подир това събитията, които последваха моя инцидент. Правителството на г. Малинов твърде умело го използва, за да завземе Източните железници в Южна България и на второ място да прогласи политическата независимост на България.“ (Иван Ст. Гешов, из „Историята на моя пилат“, в. Мир, бр. 8541, 1 септември 1928)

Независимостта на България – официално признат

И така, на 22 септември 1908 г.

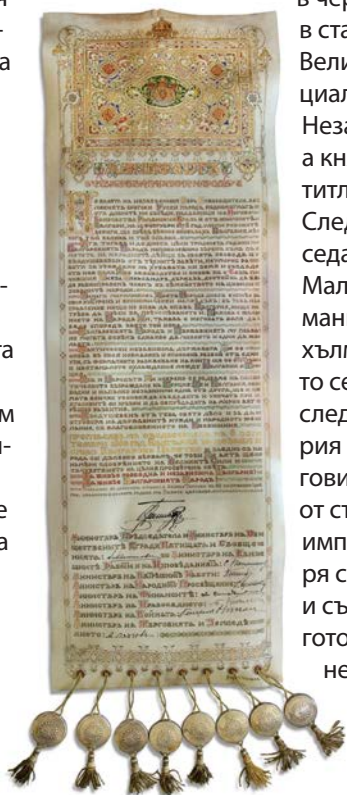
в черквата „Св. 40 мъченици“ в старата българска столица Велико Търново със специален манифест е обявена Независимостта на България, а княз Фердинанд приема титлата цар на България. След това министър-председателят Александър Малинов прочита отново манифеста на историческия хълм Царевец пред събралото се хилядно множество. На следващия ден Австро-Унгария анексира Босна и Херцеговина. На заплахите с война от страна на Османската империя България отговаря с военна мобилизация и същевременно декларира готовност за мирно уреждане. Тъй като Берлинският

договор е двойно нарушен (и от София, и от Виена), а Великите сили не са готови за мащабна война, усилията се насочват към дипломатическо признаване на българската независимост.

В този момент Русия също няма интерес от избухване на война и се намесва единствено в споразумението по възникналите тежки финансови проблеми. На 6 април 1909 г. в Цариград Андрей Ляпчев и Рифат паша подписват в присъствието на посланиците на Англия, Франция и Русия българо-турски протокол, с който Турция признава Независимостта на България.

До средата на април Независимостта на България е официално призната от Великите сили (на 10 април от Англия, Франция, Италия, на 16 април – от Германия и Австро-Унгария). България е призната и от Русия, Сърбия, Черна гора и Румъния. Според подписаните Руско-турски протокол и Руско-български протокол Русия опрощава на Турция военните ѝ задължения, останали още от войната от 1877–1878 г., Турция се отказва от всякакви финансови претенции към България, а България се задължава да изплати на Русия в срок от 75 години 82 млн. франка. С признаването на независимостта България става пълноправен участник в международните отношения.

Даниела Горчева

Фердинанд Сакскобургготски

Захари Бахаров

ПО ПЪТЯ НА СЛАВАТА

Той е само на 35 години (роден е на 12 август 1980 г.), а вече е постигнал толкова много. Завършил НАТФИЗ в класа на проф. Надежда Сейкова и е в трупата на Националния академичен театър „Иван Вазов“ от 2002 г. Печели две награди „Аскеер“ през 2006 и 2009 г. за поддържаща роля в „Крал Лир“ на Явор Гърдев и „Три дъждовни дни“ на Владимир Люцканов и „Икар“ през 2007 г. за „Дон Жуан“ на Сашо Морфов, отново за второстепенна изява.

Бахаров има характерна и запомняща се визия, която обаче може и да скове и ограничи диапазона на неговите превъплъщения. Сякаш е абониран за роли на злодеи, мутри, сурови мачовци с камени физиономии и сурови сърца, които крият зад зловещия си имидж топлота, спотаена емоционалност и деликатна уязвимост. Всъщност значителна част от мащаба на своя талант актьорът разкри основно в киното и тв. В театъра той е великолепен и незаменим поддържащ партньор, независимо дали играе под режисурата на Александър Морфов в „Хъшове“ (2004) и „Дон Жуан“ (2007), на Явор Гърдев в „Крал Лир“ (2006), на Владимир Пенев в „Дакота“ (2014) или на Габриела Хаджикостова в „Спанак с картофи“ (2012)...

На малкия и големия екран вече се стреми да обсеби зрителските симпатии, да е в центъра на играта, да привлича основното внимание към себе си – независимо дали раздава примамливи награди в „Национална лотария“, изпробва луксозните коли „Грейт уол моторс“ или е свирепият гангстер Иво Андонов в „Под прикритие“. Проследявайки филмографията му

установяваме, че се снима повече от десетилетие, но първата му по-значима интерпретация – на Маркуча – му дава през 2006 г. Киран Коларов в „Бунтът на Л.“ Той има късмета да попадне в полезрението на американските и родни постановчици, работещи за „Ню имидж“ и трупа значителен и полезен стаж в поредица от скромни заглавия, с които става разпознаваемо

лице за кастинг – отговорниците, попивайки от опита на гостуващите звезди в такива заглавия като „Корпорация Война“ (2008) на Джошуа Сефтал – видеомомче № 3, „Представление под команда“ (2009) на Долф Лундгрен – Михаил Каписта, „Двойна самоличност“ (2009) на Денис Димстър – Александър, „Универсален войник: Регенерация“, (2009) на Джон Хайъмс – командир Топов, „Студено свързване“ (2011) на Иван Митов – Иво, „Ел гринго“ (2012) на Едуардо Родригес – полицаят Бел ...

Точно това чиракуване ще се окаже щастливия билет към славата при срещата му с Джордж Клуни, с когото снима „Пазители на наследството“ през 2014, удивявайки ни колко органичен може да бъде като напористия и ограничен руски офицер Елия, звучащ автентично от екрана с точното си и небългарско звучене. Логично е следващата стъпка да е ангажирането му в суперпродукцията „Игра на тронове“ (2015), сезон 5, епизод 8, на Дейвид Бениоф, в който

изби рибата като Лобода.

Следих внимателно изявата му – перфектен, органичен, суров, магнетичен и с безупречен английски, той открадна шоуто и за броените му екранни минути направи запомняща се и ефективна роля, гарантираща му бъдещи ангажименти в подобни примамливи проекти.

Размишлявайки върху творческата му съдба и реализация, неизбежно търся за сравнение реализацията на Христо Шопов.

И това е естествено. Бахаров и Шопов са българските актьори с най – убедително и постоянно присъствие напоследък в родното и западно кино. Бахаров носи в себе си суровата първичност на Рон Пърлман и хладната харизма на Клинт Истууд, което ме кара да смятам, че и занапред ще има силни и ползотворни ангажименти в нашумели продукции на световното кино и тв, защото харесва ли ни това или не, шоубизнесът е част от глобалния свят и е по – добре и ние да имаме някакво присъствие в него, отколкото да стоим отстранени и само да критикуваме статуквото.

Захари Бахаров има усет за доброто комерсиално зрителско кино. В български условия той рискува имиджа си и подпомогна като Балтазар романтичната комедия – фентъзи „Цахес“ (2010) на Анри Кулев, бе първично грубият пастир Методи в „Съглената река“ (2009) на Станимир Трифонов, уязвимият Андрей Богатев в „Love.net“ (2011) на Илиан Джевелеков, неузнаваемият Татко в „Операция „Шменти капели“ (2011) на Владислав Карамфилов... Над всички, разбира се, се открояват двете му знакови и конгениални изяви, с които безапелационно спечели сърцата на публиката – Молеца в „Дзифт“ (2008) на Явор Гърдев – свиреп нео ноар, изпълнен с ексцентрични атракционни и фамозни актьорски перформанси, в който символично носи щафетата на Руси-Чаневия Петел от „Авантаж“ (1977) на Георги Дюлгеров и Иво Андонов в придобилия легендарен статут криминален сериал „Под прикритие“ (2011–2014), чието най – силно и запомнящо се въздействие свързваме с работата на постановчика Виктор Божинов, под чиято палка Бахаров разкри, че е достоен ученик на Ал Пачино от „Кръстникът“ (1972) на Копола и „Белязаният“ (1983)

на Брайън де Палма...

Занапред очаквам нови предизвикателства от популярния ни и обаятелен актьор.

Той определено ще има възходяща кариера, няма да изпадне в миманса, но тайно се надявам, че покрай трупането на популярност – не само на Запад, но и в Русия със сериала „Кости“ (2013) и на солидни хонорари, той ще разшири и диапазона на своите креативни възможности.

Смятам, че може да рискува – стига да има добър драматургичен материал – в ексцентричната комедия, в мюзикъла и мелодрамата, но най – вече му отива водеща роля в качествен исторически епос с балкански привкус. Защо например Виктор Божинов не му даде шанс с екранизацията си по „Възвишение“ на Милен Русков да се

развири като суров комита, стръвно преследвач своите интереси?

Захари Бахаров е от галениците и избраниците на Съдбата. Вярвам, че с годините ще шлифова и доразвие своя щедър талант и ще бъде от малкото родни артистични знаменитости, постигнали в световното кино запомнящи се и окуражаващи самочувствието ни резултати, които поне отчасти ще превъзможнат комплекса ни за малоценност и вечното мрънкане и неудовлетворение, запазена марка на нашите географски ширини. Защото биографията на Бахаров недвусмислено доказва, че при съчетание на талант, шанс и усет за правилния проект и у нас е възможна щастлива и впечатляваща творческа биография.

Борислав Гърдев

Захари Бахаров

е роден на 12 август 1980 г. в София. През 1997 г. е приет в НАТФИЗ в класа на проф. Н. Сейкова. Първата му роля на професионалната сцена е в „Ромео и Жулиета“ от Шекспир. От 2003 г. е в трупата на Народния театър „HYPERLINK“, <https://bg.wikipedia.org/wiki/HYPERLINK>, [https://bg.wikipedia.org/wiki/Народен_театър_\"Иван_Вазов\"](https://bg.wikipedia.org/wiki/Народен_театър_\), Народен театър „HYPERLINK“, [https://bg.wikipedia.org/wiki/Народен_театър_\"Иван_Вазов\"](https://bg.wikipedia.org/wiki/Народен_театър_\), „HYPERLINK“, [https://bg.wikipedia.org/wiki/Народен_театър_\"Иван_Вазов\"](https://bg.wikipedia.org/wiki/Народен_театър_\), „Иван_Вазов“, където играе в „Макбет“, „Хъшове“, „Почивен ден“, „С любовта шега не бива“ и много други. Носител е на наградите „Аскеер“ през 2006 г. за поддържаща мъжка роля в „Крал Лир“; „Икар“ през 2007 г. за поддържаща мъжка роля в „Дон Жуан“ и „Аскеер“ през 2009 г. за „Три дъждовни дни“ от Ричард Грийнбърг, Театър 199. Първата му главна роля в киното е в „Дзифт“ на режисьора Явор Гърдев. Филмът му носи Награда за мъжка роля на Годишните награди за българско киноизкуство (2009) и Награда за най-добър актьор на Международния филмов фестивал Чунгмуро, Сеул (2009). Захари Бахаров играе активно в театъра, участва в български и чуждестранни кинопродукции. Сред последните филми с негово участие са „Съглената река“ (реж. Станимир Трифонов), „Love.net“ (Илиан Джевелеков) и ролята му на гангстера Иво Андонов в „Под прикритие“.

140 години от рождението на Кирил Христов (1875–1944)

„Той имаше непостижими амбиции. Той се смяташе за призван духовен водач на нацията“.
„Той искаше почит и преклонение от целия народ“. Това са изказванията на изследователи за българския поет Кирил Христов, с които описват нелекия му живот, низ от постоянни терзания и вечна неудовлетвореност.

Кирил Христов

Семейна среда

Бъдещият поет е роден в Стара Загора на 29 юни 1875 г. в семейството на търговеца Христо Генчев и на Ана Кирова. Още като дете остава сирак – баща му е убит от турците при опожаряването на града по време на Руско-турската война, а една година по-късно умира и майка му. Малкият Кирил е отгледан от баба си и вуйчо си – ген. Георги Абаджиев. Първите си поетични опити Кирил Христов прави още докато е ученик в прогимназията в родния си град. През 1892 г. младежът заминава за София, където продължава образованието си в гимназията. Сред неговите преподаватели са чехът Владислав Шак (по математика), д-р Кръстев (по философия), чешките възпитаници

Атанас Илиев (по история), Стоян Аргиров (по български език) и др. В столицата младежът остава да живее при другия си вуйчо Стефан Киров, образован човек, възпитаник на Робърт колеж. Той поощрява поетичните дарби на племенника си и интереса му към литературата. Двамата заедно четат руска и западноевропейска литература. За него К. Христов запазва хубави спомени. „Своя твърде ранен за нашите тогавашни условия интерес към книгите аз дължа главно на вуйчо си Стефана. Като се връщаше от Роберт колеж по ваканция, той през цялото лято все четеше или пишеше нещо и аз неволно му подражавах.“ „Вуйчо ми Стефан има изобщо върху моето развитие необикновено голямо вли-

яние. Аз гледах на него със страхопочитание, след като бях разбрал от разговорите на домашните си, че той бил поет“, ще си спомни по-късно К. Христов (цит. по К. Христов, *Съчинения*, т. 4.). В своя дневник бъдещият поет си е записал, че в резултат на разгорещен спор с вуйчо си дължи на него и „излекуването от социалистическия бяс“, след което „още на другия ден помъкнах големите томове на Гьоте и Байрона.“ (цит. по *Съчинения*, т. 1.)

В Италия

Още преди да завърши гимназията, младият поет заминава като стипендиант на военното министерство за Триест да учи в тамошната морска академия. Младежът е воден най-вече от желанието да се измъкне от непоносимата за него атмосфера в гимназията и от „жаждата за авантюристичен живот.“ Пристигнал в Триест, той така и не стъпва в морската академия, която, според него, била „вертеп от полуграмотни нехранимайковци, събрани от кол и въже.“ За сметка на това младият Кирил научава сравнително бързо италиански език, запознава се с творчеството на италианските класически поети. Верен на авантюристичния си нрав, той намира време главно за лични удоволствия и сърдечни преживявания. К. Христов толкова се увлича по една италианска поетеса-вдовица, у която живее, че е готов да приеме предложението ѝ да заминат за Аржентина. Литературните му успехи в България – отпечатването на негови преводи, морски сонети и елегии в сп. „Мисъл“, го отклоняват от тази авантюристична идея. Поради здравословни причини и по съвет на лекарите той съвсем скоро

е принуден да се върне в България. (М. Арнаудов, *Кирил Христов*, 1967 г.)

Поетът Кирил Христов

Още докато е в Триест, К. Христов започва да печата свои произведения в сп. „Мисъл“, а след завръщането си в България и в кратките интервали между пътуванията си в Брюксел и в Неапол успява да издаде две свои стихосбирки („Песни и въздишки“ и „Трепети“), които му носят признание и известност в България и му отварят вратите към литературните среди. Той се сприятелява с д-р Кръстев, с Пенчо Славейков, с Алеко Константинов, с проф. Иван Шишманов, а Иван Вазов става негов покровител. В самото начало на 20 в. К. Христов издава още две свои стихосбирки „Вечерни сенки“ и „На кръстопът“. (цит. по *Съчинения*, т. 1). Понеже е без постоянни доходи, К. Христов започва да търси работа като учител или чиновник. Известно време работи в Дирекцията по статистика, но не се задържа дълго – през април 1899 г. е уволнен. После за кратко е учител в Шумен и София, след което постъпва в университетската библиотека, но и там скоро се оказва в конфликт с главния библиотекар Стоян Аргиров. (М. Арнаудов, *Кирил Христов*.)

През 1901 г. К. Христов влиза в остър конфликт с д-р Кръстев и кръга „Мисъл“. Смята се, че основната причина са недоволството на поета от опитите на д-р Кръстев да се меси както в литературната му дейност, така и в личния му живот. Става дума за ролята на д-р Кръстев в необмислената женитба на К. Христов за кюстендилката Невяна Палашева. От брака се раждат синът Владимир и дъщерята Ана. Бракът продължава до 1908 г., когато съпругата на Кирил умира.

Освен в личния си живот, К. Христов има сериозни неприятности на работното си място. Затова той подава заявление до Народното събрание да му бъде отпусната пожизнена пенсия за заслуги, мотивирайки се, че подобна пенсия вече е получил норвежкият драматург Х. Ибсен. След получения отказ К. Христов моли за съдействие тогавашния министър на народната просвета проф. Иван Шишманов, който го

командирова в Германия, за да се лекува в санаториум. В дневника си К. Христов не крие възхищението си от германците, описвайки ги като практични, трудолюбиви, любители на музиката и литературата. След поредното си завръщане в България той е назначен, макар и за кратко, за доцент по българска и италианска литература и като такъв е изпратен на специализация в Париж. Бронени месеци преди избухването на Първата световна война К. Христов за пръв път посещава Прага, където изучава чешка литература, а в чешкия печат за пръв път се появяват отзиви за него и творчеството му. (М. Арнаудов, *Кирил Христов*.)

К. Христов възпява героизма на българския войник в Балканската война в произведенията си „Старият воин“, „Малкият предводител“, „Победители“, „Боят при Галиполи“. В някои от тях той не пести критиките си срещу Сърбия и Русия по повод избухналата Междусъюзническа война. Краят на Първата световна война също предизвиква разочарование и покрусата у К. Христов. Двете национални катастрофи за него символизираха крах на националните му идеали. Той е разочарован от управляващите, от германците, на които довчера се е възхищавал, гледа с песимизъм бъдещето на родината си (*Съчинения*, т. 1.).

Далеч от Родината

През 1922 г. видният литературовед Александър Балабанов предизвиква скандал около една епиграма на К. Христов против македонските дейци, писана в далечната 1903 г. Това води до гневна реакция на Македонското студентско дружество. Уплашен от опасността за евентуална физическа разправа, през септември с. г. българският поет напуска родината си и заминава за

Германия. Живее известно време в Йена, а после се премества в Лайпциг, където написва автобиографията си „Ад в рая“. Макар и далеч от родината си, той се интересува от политическите събития в нея – осъжда преврата от 9 юни 1923 г. и „вулгарното убийство на Стамболийски“. (*Съчинения*, т. 1.). В Германия той започва да пише поемата си „Чеда на Балкана“. Междувременно К. Христов за втори път посещава Прага, даже се включва в културния живот на тамошните български дружества.

Лектор по български език в Прага

В края на 20-те години К. Христов решава да напусне Германия, разочарован от презрителното отношение на германците към чужденците. „Жадувах за една по-мека славянска атмосфера. Имах да избирам между Прага и Варшава. Прага ме привлече с някои спомени от по-стари мои кратки посещения“. Изборът на Прага е продиктуван и от многократните настоявания на професора по славистика проф. Геземан да се премести там (М. Арнаудов, *Кирил Христов*.)

В началото на 30-те години К. Христов започва да преподава български език като лектор първо в Немския университет в Прага, а после във Философския факултет на Карловия университет. Малко след пристигането си в Прага той дава интервю пред Вл. Сис за читателите на „Народни листи“. „Дойдох тук страшно уморен от живота и воден от желанието да затворя очи между близки, между свои. Но чешката бодрост и жизнерадост ме покори и още с първите дни съ-

буди у мене желание за живот и за работа.“

Пред Вл. Сис българският поет разказва и за творческите си планове – да довърши започнатата антология на чешките поети, да напише лирико-епична поема за великолеπιето на Прага,

Карикатура – Ал.Божинов, 1938 г.

Портрет на Кирил Христов
от Цветана Щилянова, 1939 г.

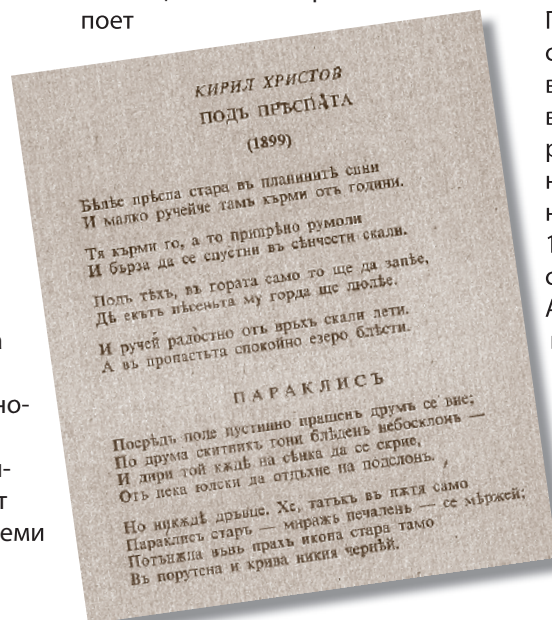
както и един пражки роман. (Národní listy). Действително, още същата година той довършва своята поема „Чеда на Балкана“, а през следващите години посвещава на Прага 40 сонета, издадени в стихосбирката „Симфония на Прага“. Някогашният му учител по математика в гимназията Владислав Шак се заема с превода й на чешки език.

В Прага К. Христов се включва в културния живот на българите. Още през есента на 1929 г. академичното дружество „Българска седянка“ го поканва да рецитира свои стихове на празника на народните будители. През следващата година К. Христов е главно действащо лице в повечето културни прояви на „Българска седянка“. През април 1930 г., по повод 80-годишнината от рождението на Иван Вазов, със съдействието на „Седянката“ и „Чехословашко-българска взаимност“ К. Христов поставя пиесата му „Хъшове“ в един от пражките театри. През май и юни с. г. „Българска седянка“ и „Чехословашко-българска взаимност“ организират две вечеринки в чест на К. Христов. На първата е представено произведението му „Чеда на Балкана“, а пресата на българската легация в Прага Христо Борина и Владимир Сис са поканени да представят литературното творчество на българския поет.

На второто тържество Вл. Сис отново представя произведенията на българския поет, поетесата Иржина Карасова декламира откъси от негови стихове, преведени от Ноemi

Молнарлова, бъдещата съпруга на поета (NL, 1930). Тя е дъщеря на чешкия пастор Молна, у когото К. Христов живее под наем в Прага.

През 1931 г. К. Христов става причина за избухването на голям литературен скандал в Прага. Поводът е лекцията на представителката на българския ПЕН-клуб Дора Габе на 12 октомври 1931 г. пред чешка публика на тема „Съдбата на днешната българска литература.“ В нея тя отделя специално внимание на Пенчо Славейков, П. Яворов, Д. Дебелянов, Н. Лилив; споменава мимоходом Й. Йовков, Д. Немиров и др., отминава с мълчание Ал. Константинов, П. Тодоров, Тр. Кунев, Н. Ракитин и др. За К. Христов тя се изказва пренебрежително: „Някога имаше поет К. Христов, който бе изучаван наизуст; но той избяга от България; избра си за отечество Чехия. Той навярно тук ще си остане.“ Това изказване вбесява честолюбивия поет и той напада поетесата в чешкия печат. (М. Арнаудов, *Кирил Христов*.) За да потушат скандала, тогавашният български пълномощен министър в Прага Борис Вазов и съпругата му Елисавета Консулова-Вазова дават голям прием в българската легация. През 1935 г. К. Христов навършва 60 години. „Българска седянка“ и „Чехословашко-българска взаимност“ организират две отделни тържества по случай юбилея му. На тях присъстват тогавашният български пълномощен министър Д. Караджов, проф. Ян Мърквичка, преводачката Иржина Карасова, Хр. Борина и др. На страниците на „Народни листи“ Вл. Сис посвещава на българския поет

голяма статия. В нея той пише за изпълнения с превратности живот на К. Христов, когото нарича „син на гордия Балкан“. Представяйки творчеството на българския поет, Вл. Сис го причислява към школата на Иван Вазов и го нарича „българския Върхлицки“ (NL, 1935).

Сънародниците на Кирил Христов в България също отбелязват 60-тата му годишнина с голямо тържество на 2 юни 1938 г. в Народния театър, т. е. броени месеци преди завръщането му в родината. В негова чест е издаден юбилеен сборник с приветствия и спомени за живота и творчеството му, юбилеен лист „Кирил Христов“. В българския печат е публикувано интервю с него, в което той разказва и за живота си в Прага. „Няма друг централноевропейски град, където може да се живее и твори така спокойно, както е град Прага“, отбелязва поетът. „Създаденият цикъл от 40 сонета „Каменният блян на Прага“ е знак за моята признателност към нея“, завърша той своята изповед (цит. по NL, 1938). Неговата симпатия към чехите се проявява и след нахлуването на нацистите в Чехословакия през март 1939 г. В писмо до жена си Ноemi той пише с покруса: „Идат пострашни за славянството събития от преживените през изминалата есен“, явно визирайки Мюнхенското споразумение от септември 1938 г., което се оказва прелюдия към унищожаването на Чехословакия. „Никой не ще бъде в състояние да спре тия побеснели немци“, не крие опасенията си той (цит. по *Съчинения*, т. 1.).

Отново в България

През септември 1938 г. К. Христов се завръща в България и се установява с жена си Ноemi Молнарлова в квартал Овча купел. Живее затворено и изолирано. Тежък удар за него е неизбирането му за академик на БАН през 1943 г. През лятото на 1943 г., сякаш предчувствайки края си, той изрича пророчески пред М. Арнаудов думите: „Впрочем след няколко месеца няма да има нужда от нищо. Аз си отивам...“ (М. Арнаудов, *Кирил Христов*.) На 7 ноември 1944 г. К. Христов напуска завинаги този свят.

Д-р Красимира Мархалева

Прага – сърцето на народите

В края на месец май в Прага се провежда традиционният фолклорен фестивал „Прага – сърцето на народите“. Главен организатор на фестивала е сдружение „Лимбора“ заедно с Асоциация „Етника“ и община Прага. Фестивалът се осъществява в сътрудничество със словашки, руски, полски, украински, български, унгарски, гръцки, немски, ромски, сръбски и еврейски сдружения, организации и асоциации на националните общности в Чешката република. Директор на фестивала е инж. Ярослав Миньо, програмен директор – д-р Мария Миньова. „Прага – сърцето на народите“ се провежда под патронажа на Посланика на Словашката република Петер Вайс, на Министъра за правата на човека Иржи Динстбир и на градския съветник в областта на културата към пражката община Ян Волф.

От 28 до 31 май 2015 г. за 17-та поредна година Прага събра чужденци, представители на различни малцинствени и етнически общности, които представиха в чешката столица своите многообразни фолклорни традиции, пъстротата на носиите си и красотата на песните и танците си. Събитието е най-голямата среща на различни култури в Прага, която се провежда на универсалния език на

В ритъма на славянските танци

музиката и танца. Програмата на фестивала включваше множество културни изяви като дефиле, фолклорен маратон, танцова школа, парад на красотата, фолклорни концерти, галаконцерт и др. В него бяха представени уелски, ирландски, руски, гръцки, сръбски, харватски, черногорски, български, украински, полски, татарски, испански, мексикански, белоруски, африкански, словенски, еврейски, чешки, унгарски, русински, ромски, вьетнамски и арабски танци. Във фолклорния маратон на 30 май на Староместкия площад се представи и Ансамбъл „Пирин“ от Бърно. Ансамбъл „Пирин“ възникна в Бърно през есента на 2001 г. Членове на Ансамбъла са българи, потомци

на смесени бракове, чехи, словаци и представители на други националности, които обичат българската култура и фолклор. От пролетта на 2002 г. Ансамбъл „Пирин“ е регистриран като гражданско сдружение. Репертоарът на „Пирин“ се състои главно от автентични български народни танци от различни фолклорни области. Ансамбълът има многобройни участия в културни събития не само в Бърно, но и в цяла Чехия. Участва в международни фестивали в Чехия, Полша и Словакия, както и в един от най-известните фолклорни фестивали в Копривщица. Гостува също в Будапеща, Виена, Лондон и Тун, Швейцария.

Мария Захариева

Ансамбъл „Пирин“

Снимки: Мария Захариева

Ансамбъл „Пирин“

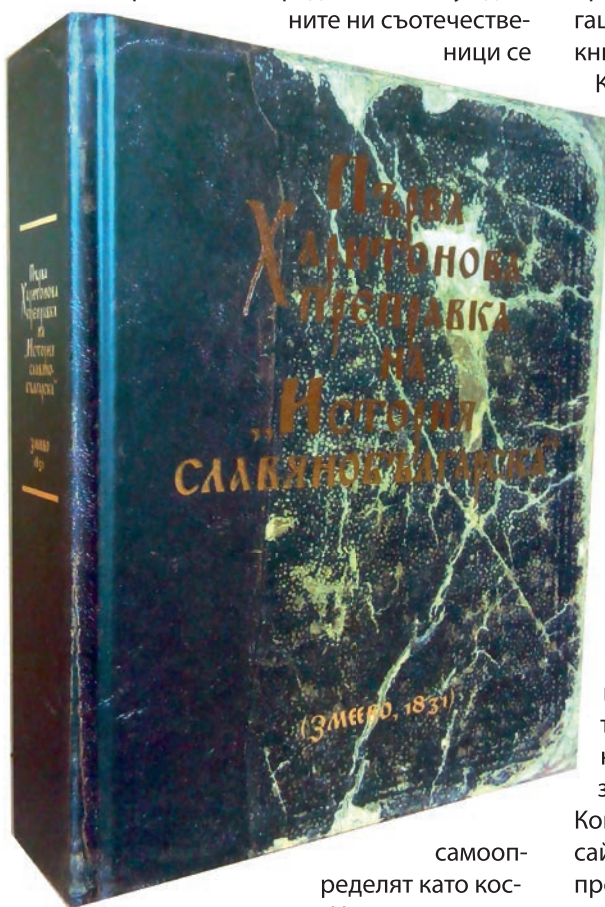
възникна в Бърно през есента на 2001 г. Членове на Ансамбъла са българи, потомци на смесени бракове, чехи, словаци и представители на други националности, които обичат българската култура и фолклор. От пролетта на 2002 г. Ансамбъл „Пирин“ е регистриран като гражданско сдружение. Репертоарът на „Пирин“ се състои главно от автентични български народни танци от различни фолклорни области. Ансамбълът има многобройни участия в културни събития не само в Бърно, но и в цяла Чехия. Участва в международни фестивали в Чехия, Полша и Словакия, както и в един от най-известните фолклорни фестивали в Копривщица. Гостува също в Будапеща, Виена, Лондон и Тун, Швейцария.

Паисиада – предай нататък!

Скъпи читатели на списание „Българи“;

През 2012 година българската нация, българската академична наука и българската култура честваха четвъртхлядолетния юбилей на „История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски. Тогава в България се проведеха престижни академични форуми. Издадоха се и немалко книги, посветени на Отец Паисий и Българското възраждане. Юбилеят премина достолепно, защото бе подкрепен и от международната организация ЮНЕСКО, и от българската президентска институция. Но както често се случва в България, след юбилейния шум дойде и Голямото мълчание за Паисий и неговата книжица – това е онова дълбоко и непоносимо мълчание, което вероятно ще се наруши едва при следващия Паисиев юбилей. Ръководен от тази представа, екип от преподаватели в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ с научен ръководител доц. д-р Мила Кръстева разработи проекта „От идеята за историята към националното, космополитното и глобалното: преписите и преправките на „История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски и културноидентификационните модели на XVIII – XXI век“. Целта ни е да взривим Голямото следюбилейно мълчание за Паисий и Историята му и отново ярко, внушително и силно да пишем и говорим за тях! Академичната програма на проекта проблематизира времето, в което живеем, и го определя като време на духовна безпътница, като онова трайно зло, което пропъжда младите българи от земята на Отечеството им и ги принуждава да емигрират и да се интегрират в Америка, Западна Европа и къде ли още не?! Тези наши

деца, припознават чуждите Родини като свои, защото там получават шанса да бъдат себе си, да покажат какво знаят и колко могат. И ако причините за отказа им да се завърнат у дома са обясними, то необясними остават причините, поради които отчуждените ни съотечественици се

самоопределят като космополити. И се срамуват да бъдат българи! На тях, отчуждените българи, ние припомняме духовния завет на Паисий и възрожденските преписвачи на историята му, който благовести, че **НЕ Е НЕДОСТОЙНО ДА СИ БЪЛГАРИН, НО Е НЕДОПУСТИМО ДА СИ ЮРОДИВ БЪЛГАРИН!** Проектът ни се захранва и от идеологията, която настоява, че в нашето Днес, когато Интернет, Таблетът, Смартфонът са обсебили живота ни и ни правят зависими, всички ние (повече от всякога) изпитваме духовната нужда да се докоснем до извечните ценности на националната ни култура. Затова ние ви връщаме назад, към преминалото през

българския XVIII и XIX век, когато преписвачите на Паисиевата история изричаха формулата **НА ПОЛЗУ РОДУ** като клетва за вяроност пред Род и Отечество.

Когато създавахме академичната програма на проекта, основополагаща бе и идеята, че ръкописната книжнина, която изследваме, Е ИЗКУСТВО, а ние, нейните изследователи, сме не само учени, но сме и творци. Затова създадохме и отгледахме нашия проект като духовен продукт! Създадохме го с вярата, че той ще ви промени отвътре, ще ви направи по-щедри и по-добри. Вярваме, че ще го постигнете, защото това вече се случува с нас. Убедени сме, че когато се докоснете до нашата истина за Паисий Хилендарски и възрожденските преписвачи на неговата История, чиято кръв бе текла гореща за българското, вие и сами ще подирите вашата истина за преминалото им „живелище“. Ако поискате да постигнете това, посетете електронния сайт на проекта <http://.paissiada.com>, който сътворихме с вещото познание на компютърните ни специалисти за магическата мощ на Интернет.

Когато изграждахме концепцията на сайта, се ръководехме от тезата, че през XVIII-ти и XIX-ти век, „История славянобългарска“ и нейните ръкописни преписи и преправки повече се слушат и по-малко се четат. Това ще рече, че през цялото Възраждане Паисиевата книга е била възприемана по метода „от уста на ухо“, т.е. безкнижните възрожденци, които не са могли да четат, са слушали съдържанието ѝ, четено им на глас от техните любомъдри образовани съвременници. Затова Ухото и Гласът в сайта ни са персонажи с основополагащо значение. Те са толкова важни, колкото важно е и писменото слово. Важни в сайта са и всеки Шум, и всеки Звук; важни са и символите, които се появяват при кликуване. Всички те са заредени с дълбинни

културноестетически послания – това е нашият духовен подарък за вас, потребителите на сайта! Твърдим уверено, че сайтът ни е уникален: защото е стоплен от цветовете, с които Българското възраждане изработва ръкописните си книги; защото е изписан със старите калиграфски шрифтове, с които предците ни са редили ред подир ред, изповядвайки безпаметната си обич по българското. Изработихме и лого на сайта, като заехме образа на Паисий Хилендарски от автентична икона. Поставихме му ореол, защото йеромонах Паисий е преподобен.

За сайта <http://paissiada.com/>

Скъпи читатели на списание „Българи“,

Уверяваме Ви, че в сайта ни няма нищо неистинско. Няма и нищо случайно. Той е сътворен с красотата на литературното слово, с безбрежната мощ на глобалното мислене, с чудотворната магия на приказно-митологичните светове, за които сюжетира Големият разказ „ЦАРСТВОТО ПАИСИАДА И ХОРАТА-РАЗКАЗИ“. В началото на сайта поставихме Врата (<http://paissiada.com/>) Вратата е автентична, издялана от незнаен възрожденски майстор, преди повече от две столетия. Забулихме вратата с Мрак. Защото помним, че Българското възраждане е ВРЕМЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НОЩ: когато тиранинът беснее над бащиното огнище; когато майките плачат, защото са орисани с грозната орис да надживяват чедата си; когато бащите проклинат едничкото си чедо; когато турци, еничари, даалии, кърджалии и всякакви други чешити грабят и насилват хубави българки; когато Апостоли висят по бесилките; когато бесовското разпъва душите и обругават телата на онези, които са заченати и родени в Игото, и пак в Игото ще умрат. Но ние знаем и още, че освен за Сенките, за Страхата, за Поплаците, за Меланхолията, за Комплексите Българското възраждане пастри памет и за Светлината. Тя е призрачна. И често мъждее. Но когато я има, е щедра! Като вярата на Апостолите, че ще надвият Империята. Тя е призрачна. И често мъждее. Но когато я има, е топла! Като трепетната обич по Либето. Затова над вратата светлеят два светилника.

Когато с необятните възможности на интернет разказвахме Вратата, избрахме да я оставим затворена. И да я заключим. Защото анализът на глобалното време ни показва, че тук-и-сега Свободата е най-безценният човешки дар. Почитайки този дар, създателите на проекта и сайта ви предоставят Свободата да изберете дали да останете зад заключената врата, в Мрака на незнанието, или да я отключите. Ако я отворите, ще почувствате, че вратата е стара, ще чуете нейния стон, ще осъзнаете, че е натежала от спомени. А зад вратата е хилендарската килия на Паисий, където през 1762 г. се завързва сюжетният възел на Големия разказ „Царството Паисиада и хората-разкази“. Анализът на глобалното време доказва и още, че във времето, в което живеем, владееенето на няколко езика вече не е пожелателно, а е задължително. Затова ви даряваме и другата свобода, когато отворите вратата, сами да изберете езика, на който ще разпознаете споделеното от нас. Като уникална определяме и електронната си книга, качена на нашия сайт. Разгърнете я и чуйте шепота на овехтелите й листа! Вслушайте се в черковнославянското пеене, защото то ще ви вдъхнови да я прочетете от кора до кора. Съдържанието на електронния си шедьовър положихме върху оригинални страници от ръкописни преписи на „История славянобългарска“, които са оставени празни от възрожденските им преписвачи. Защото автентичните възрожденски страници помнят онова, което ние, съвременните българи, вече сме забравили откоде. Защото автентичните възрожденски страници пъстрят патината на свещеното ни Възраждане и таят спомени от дотогава на изтлели вече в Нищото ръце на преписвачи, които някога са били топли... И са рисували буква подир буква, подир буква... И са нанизвали ред подир ред, подир ред... С онази, ПО ВЪЗРОЖДЕНСКИ ОБЕМНАТА И ДРЪЗКА ЛЮБОВ ПО РОД И ОТЕЧЕСТВО, която ние днес вече не познаваме. Защото автентичните възрожденски страници са попили от обемното на Духа на възрожденските преписвачи на свещената „История славянобългарска“, те са чували гласовете им, те са разпознавали

стъпките им, те са запомнили какъв е бил цветът на кръвта им, те са... Защото автентичните възрожденски страници таят много от онова, което ние никога не ще узнаем за живелите в лютото време на Игото монаси, свещеници, даскали, ученици, занаятчии, български и чужди книжовници от XVIII-ти и XIX-ти век – преписвачите на Паисиевата книга, – които в електронната ни книга са разпознати като хората-разкази. Електронната ни книга е преведена на три езика. Озвучена е с цитатно слово от Паисиевата история и от приписка от Първи Софрониев препис на „История славянобългарска“ (Котел, 1765). Гласовете, които четат цитатното слово, са на носители на три различни езика: чете българин; чете руснак; чете англичанин – и всеки от четците бе запленил от нашата кауза и я подкрепи с делото си! За да приобщи българските и чуждите граждани, студенти и ученици към академичната ни програма, екипът разработи пътуващата лектория „ПАИСИАДА – ПРЕДАЙ НАТАТЪК!“ (<http://paissiada.com/bg/p-tuvasa-lectoria>). Сайтът ни съдържа подробен Дневник на пътуващата лектория. Разполагаме с цялостно заснета лекция, с богат снимков материал, с обемна интернет документация. Заразени от делото ни, учениците от хуманитарната гимназия в Пазарджик направиха ръкописен препис на Паисиевата история, който се съхранява в престижното българско училище. Интерактивната карта в сайта отразява местата, които сме посетили при изпълнението на академичната програма на пътуващата лектория. Кликнете върху червените балончета и ще откриете, че сме изнесли лекции на различни теми: в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“; в Пловдивската духовна семинария „Св. св. Кирил и Методий“; в ПГО „Ана Май“ и СОУ „Паисий Хилендарски“ в Пловдив; в езиковата гимназия „Бертолт Брехт“ в Пазарджик; в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ в София; в Мелитополския държавен педагогически университет „Богдан Хмелитски“, Украйна; в Института по филология и социални комуникации към Бердянския държавен педагогически университет в Бердянск, Украйна; в Центъра по български

език, литература и история към Киевския национален университет „Тарас Шевченко“ в Киев, Украйна; в Санкт-Петербургския държавен университет, Русия; в университета „Томаш Масарик“ в Бърно, Чехия. За екипа ни бе твърде важно да представим академичната програма на проекта сред неспециалисти. За да запознаем широката аудитория с детайли от живота на Паисий и преписвачите на неговата история, а също и с техниката на създаването на оригиналните възрожденски ръкописни преписи и преправки на „История славянобългарска“, публикувахме 8 лекции от програмата на публичната лектория „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ, „ИСТОРИЯ СЛАВЯНОБЪЛГАРСКА“, НЕЙНИТЕ ПРЕПИСИ, ПРЕПРАВКИ И ПРИПИСКИ – ПРЕДАЙ НАТАТЪК“ (<http://paissiada.com/bg/publicna-lektoria>). Лекциите бяха отпечатвани във всеки пореден брой на вестник „Пловдивски университет“, в продължение на една година. Вестник „Пловдивски университет“ има и електронна версия, което ни помага да привлечем многобройни читатели и да им припомним духовния подвиг на Паисий и неговите последователи.

Екипът ни поиска и получи от г-н Марин Маринов – гласът на BTV – писмено потвърждение за правото на нашия сайт да ползва изработената аудиокнига „История славянобългарска“, чийто източник е <http://istoriata.bg>. Решението да споделим аудиокнигата с потребителите на нашия сайт не бе самоцелно. То се мотивира с фактите:

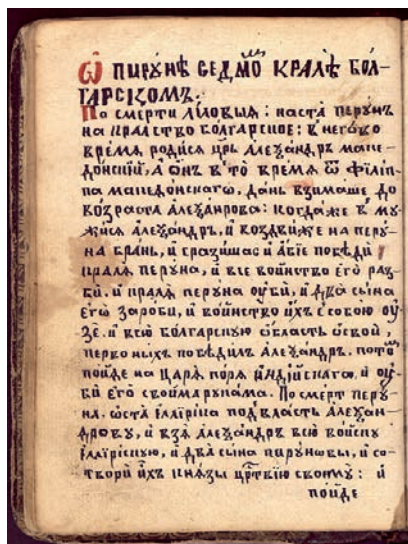
- Паисий сам адресира историческото си съчинение „Към ония, които желаят да прочета и чуят написаното в тая история“.
 - Съвременните млади хора четат твърде малко, те са изгубили тръпката да докосват същинските книги, та затова им помагаме да узнаят от край до край написаното по страниците на „История славянобългарска“, което в аудиокнигата се чете на глас от г-н Марин Маринов.
- Разработихме и два типа анкети: върху книжен носител; online анкета. Анкетирани върху книжен носител са 162. От тях: 93 са ученици от 3 пловдивски училища; 69 са студенти от ПУ, изучаващи три специалности. Online анкетата ни е отворена за всеки, който пожелае да я попълни. Анкетите са анонимни, попълват се на доброволен принцип. Резултатите, които все още се анализират, ще ни помогнат да преценим какво е отношението на съвременните българи към Паисий и неговото време. Наблюденията и изводите, до които ще достигнем, ще бъдат публикувани във вестник „Пловдивски университет“. Съкровено молим читателите на списание „Българи“ да попълнят online анкетата, която ще открият на адрес: <http://paissiada.com/bg/anketi>. Съпричастни на нашето дело са и българските медии (<http://paissiada.com/bg/media>). Те ни познават от години и от години следят дейността ни, която е насочена към предаването нататък на създаденото от Отец Паисий и възрожденските му ценители. Постигнатото от проекта бе отразено от няколко телевизии,

радиа, списания. Част от медийните ни участия са качени в сайта на проекта, а другите се съхраняват в архива му.

Екипът ни добре осъзнава, че това, което създадохме, е светло дело! Дело, което ще остане и след нас! Това наше академично и духовно дело нямаше да се сбъдне така обемно без помощта на академичното ръководство на Пловдивския университет и поделение „Научна и приложна дейност“ към ПУ, без всеотдайната помощ на директори, учители, ученици и студенти от български училища и университети, а също и от университети и библиотеки в чужбина, където представяме постигнатото. Работата ни се подкрепя и от неакадемични институции, които са нашите предани духовни съмишленици. Не бихме се справили без щедрата финансова подкрепа на фирма „Лидер 96“ ООД – Пловдив с управител г-н Петър Куршумов. Духовният ни дар за всеки, който ни е подал професионална или приятелска ръка, е УНИКАЛНА ГРАМОТА, която е подпечатана с автентичния печат на Паисий проигумен Хилендарски и е подписана с личния му автограф, първооткрити върху разписка от 21 май 1761 г., съставена в Сремски Карловци (тогава гръдът е в пределите на Унгария, днес се намира в територията на Сърбия). Грамотите, които трябва да подготвим, са твърде много. Всяка от тях се съставя бавно, защото не я изработваме по лесния метод сору – paste, а я мислим с обич, така, че да стопли онзи, на когото ще я дарим. Ако все още не сте открили вашата грамота, въпреки че сте ни подкрепили, вярвайте, че тя ще ви намери скоро (<http://paissiada.com/bg/our-acknowledgements>).

Ние не спираме до тук. Ние продължаваме. Ако имате идеи как заедно можем да предадем нататък делото на Отец Паисий и неговите възрожденски последователи, бихте могли да я споделите с нас на e-mail: info@paissiada.com или info@paissiada.com“ [paissiada.com](mailto:info@paissiada.com)“ [paissiada.com](mailto:info@paissiada.com) **ПРЕДАЙ НАТАТЪК!**

доц. д-р Мила Кръстева
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Дядо ми – дърводелецът

или що за птици сме ние

Вчера следобед с един приятел от любимия ми бар „Мая“ до Докторската градина, започнахме спор за това дали българите са мързеливи, крадливи и прочие. Той твърдеше нещо подобно, аз му противоречах. Не защото съм специалист по тия въпроси, ами защото съм убеден в това, че въпреки че има разни такива наши сънародници /то къде ли ги няма?/, като цяло народът ни е читав, свестен – или както там се казва, и то не по-малко от другите народи по света. Чудех се какъв по-убедителен пример да дам на моя приятел в подкрепа на това твърдение. Накрая реших да му разкажа една история за дядо ми. Тя според мен е типична за повечето от българските семейства и мнозина от нас могат да познаят в нея себе си, своите бащи, майки или други техни роднини. И като я чуеше моят приятел, щеше сам най-добре да прецени доколко верни са гръмогласните му приказки за това, че ние българите сме лоши.

Дядо ми по майчина линия се казваше Коста Рашев. Той беше майстор-дърводелец. Мебелист. Когато аз съм се родил, той е бил точно на 63 години, защото беше роден през 1900 година. Той беше превърнал тавана на къщата ни в Стара Загора в работилница, обзаведена с всякакви дърводелски инструменти – чукове, триони, бичкии, длета, менгемета, пили, шкурки, лепила и т.н. плюс великолепен тезгях и купища дъски и всякакъв дървен материал. Въпреки че по онова време беше вече пенсионер, а частната работа беше забранена /нарушителите можеха да бъдат арестувани от „народната“ милиция и вкарани в затвор/, той продължаваше да приема поръчки от разни места, да майстори шкафчета, маси и прочие мебели и да ги продава.

На мен ми беше интересно да ходя на този таван-работилница и да го гледам как работи, чертае по дъски-

те и майсторски ги превръща в мебели. А когато го нямаше там, сам се качвах на тавана и там режах, лепях, ковах и майсторях всякакви неща, за да си изпробвам уменията – или за да придобия нови. Качването и влизането в този таван ставаше почти като в тайно скривалище. Най-напред трябваше да се изкачиш до втория етаж на къщата и там имаше една повдигната над стълбите площадка – не повече от един квадратен метър голяма. Нещо като малка вътрешна тераса без парапет, върху която беше опряна стълбата за тавана – от ония, дървените, като „Н“-та, сложени едно над друго. Докато се катерех по нея, тя се огъваше и клатеше със скрибуцане нагоре-надолу и наляво-надясно. Не беше закрепена с нищо – нито отгоре, нито долу – просто беше опряна за капака и ако не внимаваше човек, можеше да се строполи с нея не само на площадката над стълбите, но и чак долу на циментовото стълбище. Затова, особено докато бях съвсем малък, изкачването на стълбата, отварянето на капака на потъналия в мрак таван /освен това целият изпълнен с всякакви стари вещи – мебели и какви ли не вехтории, принадлежащи на баба ми и дядо ми/, включването на лампата, а накрая – затварянето на капака / защото аз се качвах там тайно от всички и докато бях там внимавах това да не се разбере от никого/ беше вълнуващо преживяване. Дядо ми никога не беше коментирал причината, поради която беше сложил подобна паянтова стълба. Сега, от дистанцията на времето, си мисля, че е било не заради друго, а поради предпазливост и съображения за сигурност. Защото в случай, че чужд човек, съсед /в ония години не се знаеше кой може да се окаже

Стефан Кисъв

доносник/ влезеше в къщата ни и видеше тази стълба, то – тъй като тя изглеждаше съвсем безобидна – той изобщо не можеше дори да предположи, че на тавана има цяла дърводелска работилница. Освен това, в случай на нужда, тази стълба лесно можеше да бъде махната и скрита. И тогава никой дори нямаше да предположи, че на тавана има изобщо каквото и да е, защото самата капандура беше невзрачна и не биеше на очи.

Представям си, обаче, колко трудно е било за дядо, който, въпреки напредналите си години, правеше всичко сам, да качва по тая клатушка се стълба дългите, тежки дъски, шперплатовите плоскости, а след това, когато ги превърнеше в мебели – да сваля надолу още по-тежките, вече готови и сглобени шкафове, легла и т.н. Още повече, че той не се отличаваше с кой знае каква голяма физическа сила – беше жилив, но много слаб, почти мършав. Като стана дума за външния му вид, бих искал да кажа няколко думи и по този въпрос – за да си представите по-ясно всичко. Бих започнал с това, че общо взето изражението на лицето му беше като на мирови съдия или нещо подобно – доста строго и справедливо.

За подобни внушения допринасяше фактът, че имаше много изправена стойка, беше по-висок от средното, обикновено мълчалив, леко навъсен, с правилни, достолепни черти, светли очи и чисто бяла, гъста коса, леко оплешивяла над челото. Забележително гъсти, почти рунтави и черни бяха веждите му, които от време на време той грижливо подстригваше с огромните си дърводелски ножици. Косата пък той редовно си остригваше почти нула номер, още щом пораснеше повече от един-два сантиметра – въпреки че в ония години беше прието мъжките прически да са с перчеми и обърнати назад коси. Баба ми беше разказвала, че още когато двамата се оженили, дядо Коста вече бил почти побелял – поради някаква наследствена особеност от една страна, а от друга – заради това, че не бил вече съвсем млад – майка ми се родила, когато той навършил 41 години.

Освен че беше в някакъв смисъл нелегален мебелист, дядо ми най-неочаквано /поне в моите очи/ претърпя някаква метаморфоза и се превърна и в упорит земеделец. Това се случи когато беше на около 75 години. Тогава в България „раздаваха“ – т.е. даваха на желаещите да се занимават със земеделие разни изоставени пущинаци край градовете. Наричаха ги „места за самозадоволяване“ и всеки желаещ можеше да „получи“ подобно място.

Дядо Коста също получи. Около 500 квадратни метра, в местността „7-ми километър“ до Стара Загора. До нея се стигаше с помощта на раздрънкан, вечно претърпан и нередовен автобус на градския транспорт с номер 14.

Намираще се на един гол хълм, беше обрасло с тръни и храсталаци, почвата му беше суха, песъчлива и камениста. А най-близкия източник на вода на 1 километър разстояние оттам.

Дядо Коста започна да ходи на това диво и пусто „място“ всеки ден – през пролетта, лятото, есента, че и дори зимата, когато времето позволяваше. Като начало, бавно и търпеливо, с мотика в ръка, той

изгори и изкорени тревите и храсталаците. После дълго чисти огромните камъни от почвата. А когато накрая приключи с тях, я прекопа. След това той засади лозе и направи ограда /ние с баща ми му помогнахме да постави коловете и да опъне телта между тях/. Купи и посади и овошки – череши, сливи, праскови. Но тъй като почвата беше, както вече споменах, песъчлива, за да не му изсъхнат насажденията, той всеки ден ходеше с кофа на един километър оттам, в едно дере, където се намираще някаква чешмичка, около която винаги имаше опашка от бабички и дядковци с туби и бутилки в ръце.

Оттам той взимаше вода и я носеше на ръце обратно и с нея си поливаше лозето, овошките и прочие. Разказвам за тия неща като свидетел, защото понякога и аз ходех там с него и дори му помагах с каквото мога, включително с носенето и на вода.

Спомням си, по онова време по телевизията гледах един японски филм, който се казваше „Голият остров“. Беше получил най-големите възможни световни награди „Златна палма“, „Оскар“ и т.н. Разказваше се за едно младо семейство японци, които взеха под наем някакъв гол, каменист остров в морето до Япония и започнаха да го обработват. Острова, де. Копаша, чистиха камъни, садиха разни неща, така и не разбрах какви. Но най-голямата мъка беше поливането. На този остров имаше някакво мъничко изворче, което едва капеше. А този мъж и тази жена сигурно през половината от филма слизаха до изворчето /островът беше малък и стръмен/ и пълнеха едни кофи с вода и ги изнасяха на гръб до горе за да поливат растенията си. Накрая на филма удари градушка или нещо подобно и всичко беше унищожено. Изобщо филмът беше абсолютна трагедия.

Това, което правеше дядо ми, доста приличаше на историята с „Голия остров“ – само че в български вариант. Социалистически и пенсионерски. И – съвсем необяснимо – за разлика от японския филм, усилията на дядо

ми започнаха постепенно да се увеличават с успех.

На следващата година аз и баща ми разглобихме и пренесохме до „мястото“ на дядо бараката, която преди няколко години – пак аз и татко /който имаше също земеделски напъни/ бяхме поставили до телевизионната кула над село Змеево край Стара Загора. Там той също беше взел въпросното „място за самозадоволяване“. С него и майка ми започнахме да го обработваме, дори посадихме картофи. Но тъй като местността беше дива и гориста, почвата – глинееста, а и баща ми – все зает с работа, той скоро загуби интерес към него и бараката.

Бараката направи дядо ми особено щастлив и той започна да прекарва почти цялото си време на „мястото“ си, като дори през топлите месеци оставаше да спи там. Той го наричаше галено „ранчото“ и може би вече беше на 80, когато започна да си копае там кладенец. Всеки ден влизаше в дупката с една огромна стълба, която сам си беше сковал, ровеше земята и после изваждаше и изхвърляше. Никой не вярваше, че ще е възможно да стигне до вода. Но дядо беше упорит и стигна. Това му осигури вода за поливане и спести безкрайните усилия за напояването в стил „Голият остров“.

През следващите десетина години той продължи да ходи всекидневно там, като вече благодарение на водата превърна каменистия пушинак в райска градина.

Той не само произвеждаше домати, чушки и всякакви зеленчуци, както и череши и плодове, но и част от тях продаваше на пазара, както и предкъщата ни /разбира се нелегално/, а от лозето започна да прави вино и да ни дава да се черпим.

Мисля си, че това лозе и тази работа му допаднаха повече от дърводелството, от което дядо Коста неведнъж ми се оплакваше заради това, че било работа, която правил цял живот „на затворено“, която не се отразявала благоприятно на дробовете му.

И в крайна сметка чистият въздух, трудът на открито и спокойствието

му удължиха и осмислиха живота и той продължи да живее в здраве, добро състояние на духа и в труд до края на живота си на почти 91 години.

Това е историята, която разказах на моя приятел. Казах му, че според мен тя показва със сигурност едно – че въпреки политическата система, трудностите от всякакъв

характер, възрастта и прочие, в България има хора, които никога не са се оплаквали, страхували, отказвали да постигнат това, което искат, борили са се мълчаливо с труда си, достойнството си и т.н., и т.н. А всякакви други жалки приказки, с които някои се опитват да внушат, че видите ли ние, българите, сме мързеливи, крадливи и изобщо нещо като расово непъл-

ноценни – са пълни и категорични глупости.

Той обаче не само не се съгласи, ами още по-разпалено взе да ме убеждава в българската лошотия.

Аз започнах да му давам и други положителни примери за българско трудолюбие и честност, ама един българин като реши да си държи на своето...

Стефан Кисъв

„Кристо и Жан-Клод: графики и обекти“

„Кристо и Жан-Клод: графики и обекти“ е първата изложба в България на двамата световноизвестни творци. Тя бе открита на 14 септември в Софийската градска художествена галерия и може да бъде разгледана до 22 ноември. Кристо сам проектира подреждането на творбите в залите на СГХГ и поема по-голямата финансова част по организирането на изложбата. Идеята на тази изложба е да представи творби на Кристо и Жан-Клод от началото на 60-те години досега.

Експозицията се състои от 130 оригинални обекта на Кристо и Жан-Клод, както и фотографии на техни творби от Волфганг Волц, обхващащи периода от 1963 г. до 2014 г.

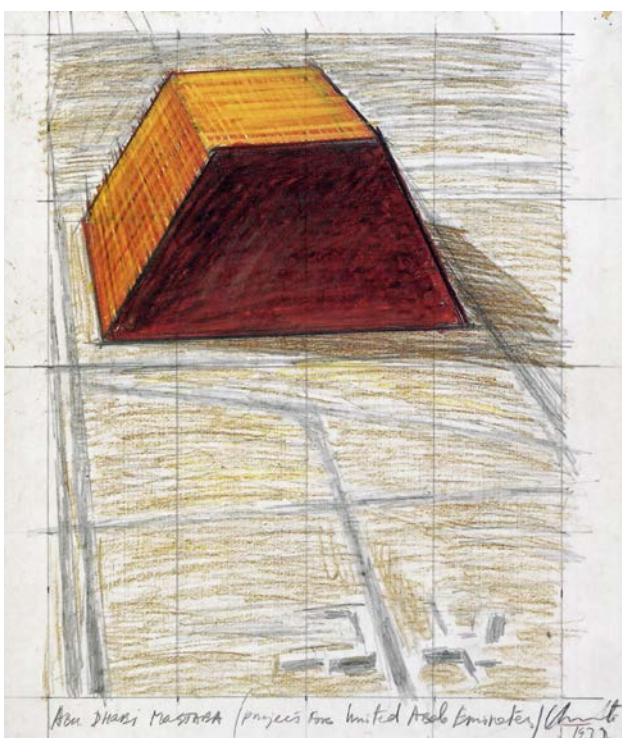
Изложбата представя редица нереализирани проекти, съставляващи важна част от творчеството на двамата автори. Колекцията е съставена лично от Кристо.

„Аз сам създавам оригинални творби със собствените си ръце, нямам асистент в ателието. Избрах някои по-малки проекти от края на 50-те и началото на 60-те години, както и рисунки и макети на големите ни временни творби. Чрез продажбата на оригинални скици ние финансираме реализирането на

самите проекти. През последните 50 години с Жан-Клод реализирахме 22 проекта, но не успяхме да получим разрешение за осъществяването на други 37 проекта. Те не са реализирани, за тях има малко оригинални скици и затова ги направихме и на тираж за продажба“, казва артистът в интервю за в. „Капитал“.

Техните най-значими проекти в съвременното изкуство са Опакованият Райхстаг, Опакованият Понт-Нюф, Бягачата завеса, Портите, Чадърите, Островите, Над реката, Масаба. Повечето от тях съществуват от 5 до 15 дни. След това се демонтират и всички материали се рециклират.

(М.З.)

Христо Явашев

е роден през 1935 г. в Габрово. Произлиза от известна фамилия. Дядо му е академик Анани Явашов, баща му е инж. Владимир Явашев, роден в гр. Варна. Майка му, Цвета е от Солун и е дъщеря на македонски търговец. Негови братя са актьорът Анани Явашев и инж. Стефан Явашев.

От 1953 учи в Художествената академия. През 1957 емигрира и повече не се връща в България. Първоначално заминава за Чехия, а след това – за Виена. Известно време живее в Париж, където се запознава с бъдещата си съпруга Жан-Клод. През 1962 г. Кристо и Жан-Клод затварят улица „Висконти“ в Париж с 4-метрова стена от варели за бензин. Барикадата, която има за цел да накара хората да се почувстват като разделените граждани на Берлин, ги прави световноизвестни. Кристо успява да наложи опаковането като художествен похват. Всичките му проекти съществуват временно и не са обект на продажба. Доходите му са единствено от скиците и чертежите, които се продават много скъпо. Работи със съпругата си Жан-Клод до смъртта ѝ през 2009 година. Огромен успех има проектът „The Umbrellas“ (Чадърите) от 90-те години, който представлява инсталация на 3 000 сини и жълти плажни чадъра в Калифорния и Япония. Когато Кристо и Жан-Клод забулват Райхстага през 1995 година, в Берлин за две седмици идват да видят инсталацията пет милиона души.

„5 минути с Петър Увалиев“

Известният емигрант-енциклопедист Петър Увалиев е българският глас в Лондон, който изпраща своите думи към България по вятъра. „Българското не ми е занаят“, казва той, „то ми е инат“. В съзнанието на много от нас българоманът Увалиев остава завинаги с паметните си петминутки, написани на брилянтен български език. Близо 50 години всяка седмица Петър Увалиев чете в ефир свои беседи на културни теми като нещатен сътрудник на българската секция на радио Би Би Си Лондон.

Таня Петрова, Огнян Ковачев и Соня Рув- Увалиева

На 5 август 2015 г. в рамките на шестата Алея на книгата в Арт салона на Радио Варна се състоя световната премиера на книгата „5 минути с Петър Увалиев“ на издателство „Агата – А“. Книгата бе представена от Таня Петрова – директор на издателството и от редактора на изданието и автор на предговора доц. д-р Огнян Ковачев. Скъп гост на събитието, посветено на 100-годишнината от рождението на един от влиятелните български емигранти интелектуалци през втората половина на XX век, беше проф. Соня Рув-Увалиева, която беше дошла от Лондон специално за премиерата.

Заглавието на книгата „5 минути с Петър Увалиев“ е като названието на рубриката, която Петър Увалиев води в българската секция на Радио Би Би Си. Двухтомникът включва радиобеседи, писани и четени в периода 1988–1998 г., включително прочутите „5-минутки“.

Таня Петрова, директор на издателството „Агата – А“, говори за мястото на Петър Увалиев сред кръга български интелектуалци-емигранти, които съставят колорита на българската интелектуална мисъл през втората

половина на 20-ти век. Сред тях са Цветан Тодоров, Юлия Кръстева, Дора Валие – сестрата на Петър Увалиев и самият Пиер Рув. За Петър Увалиев е характерна огромната любов към българския език и към България, а неговите петминутки са един разрез на нашия обществен живот и на събитията, подчерта Таня

Петрова. „България ме боли“, казва неслучайно големият родолюбец. Редакторът на книгата доц. Огнян Ковачев обясни, че по класифицирането на архивите на Петър Увалиев са работили различни хора и че той е изучавал ръкописите в периода, в който е преподавател по български език и литература в Юнивърсити колидж в Лондон (2009 до 2013 г.). Тогава се запознава със съпругата на Увалиев г-жа Соня Рув, която му показва архива на мъжа си. Според Ковачев беседите и есетата, включени в „5 минути с Петър Увалиев“ са нещо като лична хроника, пропити са с подчертано личен тон, докато по-ранните беседи, които са писани от 1953 до 1986 г. и ще излязат в книга с работно заглавие „Думи по вятъра“, са по-дискретни. Заглавията на 5-минутките са от една дума – прилагателно или неологизъм. Увалиев е майстор на езиковите провокации. Брилянтният български език е неговата стихия. Той използва

Петър Увалиев с Ванеса Редгрейв

стари и незаслужено позабравени вече думи. Често преработва радиобеседите, а по време на четенето им има възможност да импровизира с микрофон в ръка. Някои от тях нямат заглавие и дата. Писал е на 3 пишещи машини, които са имали изхвърлените от българския език знаци. Така отстоява необходимостта от тези букви в езика ни. Според Ковачев може да се каже, че формата на беседите с тона и гледната точка, която отстояват, са предшественици на съвременния блог.

Проф. Соня Рув-Увалиева разказа, че след смъртта на мъжа си е намерила много дневници, писма, оригинали на беседите. Първо с архива се е занимавала Мария Георгиева, добра приятелка на Петър Увалиев, която го подрежда в папки. После проф. Боян Пенков класифицира архива, но „най-важното лице е д-р Огнян Ковачев, който докато беше преподавател в Лондонския университет по български език и литература, идваше всяка седмица в Челси и систематизираше и квалифицираше архива, а след това със съпругата си Христина Ковачева приготвиха за печат книгата с беседите“, сподели проф. Соня Рув-Увалиева.

„Черно-бели следи от един многоцветен живот“

Пътуващата изложба, посветена на 100-годишнината от рождението на Петър Увалиев, е съставена от неговия приятел Иво Хаджимишев. Тя включва 35 фотоса и текстове на два езика към тях, които разкриват интересни факти от живота и дейността на прочутия български дипломат, журналист, изкуствовед, филмов и театрален продуцент, университетски професор. Изложбата е гостувала в Софийския университет, в Българския културен институт в Лондон, в Бургас, Албена и Добрич. Във Варна бе експонирана в Арт салона на Радио Варна. Фотографиите са подредени хронологично. На една от снимките можем да видим едногодишния Петър. Голяма част от фотосите са свързани с работата на Увалиев в киното. Той работи от 1953 до 1966 г. в британската филмова индустрия и участва в създаването на редица филми като продуцент,

сценарист, режисьор. Виждаме го зад камерата с неизбежната цигара в ръка, в компанията на Микеланджело Антониони, Ванеса Редгрейв, Жералдин Чаплин. Една от най-известните снимки на Увалиев е направена след като става почетен

доктор на Софийския университет. Тя е дело на Иво Хаджимишев. Паметна е снимката със сестра му Дара Валие от 1996 г., която е и последната им обща снимка.

Мария Захариева

Петър Увалиев

Петър Увалиев

е роден на 12.01.1915 г. (нов стил). Завършва италианското училище „А. Манцони“ в София през 1928 г., Пловдивския френски лицей „Св. Августин“ през 1932 г. и право и държавни науки в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1936 г. Той е сред първите сътрудници на Радио София, публикува отзиви и статии в периодичния печат, редактор е в сп. „Златорогъ“, поставя пиеси в столични театри. През 1942 г. е назначен като трети секретар в българското посолство в Рим, а през 1947 г. – втори секретар в българската легация в Лондон. През 1948 г. е повишен и изпратен в посолството ни в Прага като първи секретар, но остава да живее и работи в Лондон и е обявен за невъзвращенец. През 1949 г. започва седмични предавания за българската секция на Би Би Си. Увалиев е един от най-влиятелните български емигранти интелектуалци от втората половина на 20 век. Работи като режисьор на театрални постановки, като продуцент, сценарист или режисьор на филми, между които е „Фотоувеличение“ на М. Антониони, завоювал „Златна палма“ в Кан през 1967 г. Увалиев публикува за литература, кино и живопис в Англия, Италия и Франция, пише монографията „Търнър: структурен разрез“, преподава в университети в Англия, САЩ, Мексико, превежда на четири езика, чете беседи по радио Би Би Си, с които изгражда духовни мостове към България. На 20 май 1992 г. получава титлата Почетен доктор на СУ „Св. Климент Охридски“, през 1994 г. – орден „Мадарски конник“, удостоен е със „Златно перо“ от Съюза на българските журналисти. С указ на президента на Република България от 22 юни 1994 г. му е възстановено българското гражданство. Умира на 18 декември 1998 г. в Лондон.

Изложба на тракийски съкровища в Националния исторически музей

Тази година Националният исторически музей отбеляза официалния празник на България 6 септември (Съединението на Княжество България с Източна Румелия) с изложба на тракийски съкровища – в главната зала на музея посетителите имаха възможност да разгледат изложените оригинали на Панагюрското и Боровското съкровище.

Панагюрското съкровище

Панагюрско съкровище

Панагюрското златно съкровище е открито случайно в края на 1949 г. в нивата на Георги Топалов от братята Павел, Петко и Михаил Дейкови по време на изкопни работи край керамичната фабрика в Панагюрище. По решение на властите съкровището е изложено в продължение на няколко дни зад витрините на една от местните фабрики, за да може да го разгледат местните жители. Със съдействието на известния археолог Петър Горбанов съкровището е преместено в Пловдивския исторически музей. След известно време е предадено за съхранение в Археологическия институт в София, а впоследствие – на Националния исторически музей, където се намира и днес. Специалистите датират изработването на съкровището в периода между втората половина на IV в. и първата половина на III в. преди Хр. Смята се, че съкровището е принадлежало на владетел от тракийското племе одриси. Според Иван Венедиков причините за подобна датировка могат да се потърсят в историческите събития в този отрязък от време – военните походи на Филип II и сина му Александър Македонски, бунтовете на траките, келтското нашествие, които със сигурност са хвърлили в паника

местното население, живеещо в източните провинции на Балканския полуостров. Всичко това е довело до укриването на множество златни и сребърни съкровища в земята. (цит. по Ив. Венедиков, „Панагюрското съкровище“, 1961) Самото съкровище представлява красив златен сервиз от девет златни съда – фиала, амфора и ритони, с богата украса. Изображенията в горната част на ритоните изобразяват герои и пресъздават сцени от древногръцката митология, сред които е сцената с тържественото пиршество по случай сватбата на Дионис с принцесата на Крит Ариадна. Четири от ритоните са оформени като глави на животни (елен, овен и козел). Три от съдовете представляват канички, чиято форма наподобява глава на Амазонка. Още по-интересна е изработката на техните дръжки. Те са оформени като кентаври – митологични същества с глава и торс на човек и тяло на кон. Украсата на фиалата (плитък съд с формата на тава) също привлича вниманието. Върху нея са гравирани четири кръга с 24 орнамента, част от които наподобяват негрски глави. Сред украсата на фиалата се срещат и растителни орнаменти. Голямата амфора предизвиква най-голям интерес със своята форма и украса.

Дръжките ѝ са изработени така, че да наподобяват борещи се помежду си кентаври, а двете отверстия, от които се излива виното – като негрски глави. Между тях е изобразена фигурата на Херакъл като дете, което се бори със змиите. Съществуват различни предположения за тяхното предназначение – специалистите смятат, че са се използвали или за религиозни обреди, свързани с тракийската митология, или за пиршества.

Боровско съкровище

Подобно на Панагюрското съкровище, и Боровското е открито съвсем случайно, през есента на 1974 г. от Трайчо Стоев по време на оран край русенското село Борово. Проведените археологически разкопки непосредствено след това в близост до мястото, обаче не откриват останки от селища или гробищни могили. Затова специалистите са нарекли находката „съкровище“ и датират неговата изработка приблизително между края на V и началото на IV в. пр. Хр. Съкровището се състои от пет сребърни предмета – три ритона, една разлата купа и една каничка-ритон. Върху тях са открити надписи, свързани с тракийския цар Котис (383–359 г. пр. Хр.). Предполага се, че комплектът от съдове му е бил подарен в град Беос от неизвестен тракийски владетел. Изкуствоведът проф. Иван Маразов твърди, че разлатият съд е дело на местен тракийски занаятчия, докато каната и ритоните – на гръцки майстори, които са работили за местните тракийски владетели. Според него, въз основа на проучвания на изкуствоведи и културни антрополози, има основание да се смята, че одриският цар Котис (385–359 пр. Хр.) е поръчал на неизвестен гръцки майстор изработването на тези предмети,

които е използвал при извършването на религиозен обряд. (Иван Маразов, „Митология на златото“, 1994).

Предната част на един от ритоните е оформена като бик и има сравнително бедна украса. Ритонът, чиято предна част имитира кон, е най-богато украсена. Третият ритон наподобява сфинкс, на чиито уши има дупки, вероятно предназначени за обици. Голямата купа е с подвижни дръжки. На дъното ѝ има изобразен грифон със златно покритие, който е захапал сърна.

Най-голямо любопитство предизвиква каничката – не само заради яйцевидната си форма и издълженото си гърло, по което се виждат надписи, но и заради богатата си украса, която отразява античната религия и митология. Три фриза опасват целия съд. Горният фриз изобразява празнично шествие с малки фигури, а долният – пиршество. Проф. Иван Венедиков твърди, че божествата в горния фриз са по-малки, понеже са по-маловажни; сред тях той идентифицира Орфей

и Евридика. В долния фриз те са по-големи поради по-голямото им значение. На централно място там се намира Дионис и богинята, която той оприличава на майка му Семела. Според него значението в украсата на каничката се крие главно в това, че тя за пръв път показва връзката между божествата Дионис, Персефона и Залмоксис. (Иван Венедиков, „Медното гумно на българите“).

Красимира Мархалева

Боровското съкровище

НИМ

Снимки: Красимира Мархалева

Фолклорни ритми събраха българи зад граница в Стара Загора

За втора поредна година на 1 и 2 август български фолклорни състави от чужбина си дадоха среща в Стара Загора. Мотото на тазгодишното събитие, обединило българите зад граница, бе „Българският фолклор е магия“.

Идеята за това начинание е на сдружение Български фолклорен клуб „Веряя“ в Чикаго с ръководител Константин Маринов и Мария Христова, ръководител на „БГ фолк клуб Веряя“ – Стара Загора.

Инициативата е организирана с подкрепата на Държавната агенция за българите в чужбина (ДАБЧ) към Министерския съвет и Община Стара Загора.

Събитието бе официално открито от председателя на ДАБЧ Борис Вангелов и заместник – кмета на града Иванка Сотирова, отговарящ за културната дейност в Общината.

Голямата сцена под липите събра изпълнители от Обединеното кралство, Испания, САЩ, Гърция и Украйна, а многобройната публика не скри

вълнението си от невероятните представления, което засвидетелства с бурните си аплодисменти.

Най-малкият участник в събора – 4-годишният Александър Минчев от Чикаго, САЩ, грабна сърцата на

присъстващите. Той покори публиката не само с музикалната си дарба, но и със сценичното си поведение и артистичност при изпълнението на песента „Ако умра, ил загина, не мой да ме жалите...“ Затаила дъх, публи-

Ансамбъл „Чемшир“ от Белфаст

Западноукраинско-българско национално културно обединение „Сава Шерето“ от град Львов, Украйна.

Западноукраинско-българско национално културно обединение „Сава Шерето“ от град Львов, Украйна.

ката не успя да скрие вълнението си, което пролича в многото насълзени очи при изпълнението му на песента „Я кажи ми, облаче ле бяло...“ Александър е четвърто поколение музикант. Той е син на прочутия гъдулар Минчо Минчев, който пък е внук на виртуозния гъдулар Минчо Недялков. Малчуганът е роден и живее в Чикаго. Освен в американско, той ходи и в българско училище. Другият млад българин, който също успя да грабне публиката и журито с таланта си, бе 10-годишният Джон Костов от Палма де Майорка, Испания. Богатият му репертоар не остана незабелязан. Песните, които беше подготвил, изпълни с особено чувство на гордост, от факта, че носи в сърцето си български корен. Макар само 10-годишен, той вече има множество участия във фестивали, конкурси и събори, а заедно с това и първи авторски диск. Дамите от Западноукраинско-българ-

ско национално културно обединение „Сава Шерето“ от град Львов, Украйна се представиха с изпълнение на „Пътнико свиден, пътнико млад“. Коледарската група от Комотини, Гърция разтърси сцената с ямболски буенек, който изигра с много майсторство и хъс. Истински професионализъм пролича в изпълнението на танцьорите от Фолклорен клуб „Веря“ – Чикаго и ансамбъл „Чемшир“ от Белфаст, Северна Ирландия, които изиграха автентични и обработени хора и ръченици. Творческите групи към читалище „Наука“ от град Ябланица – танцов ансамбъл „Ябланска огърлица“ и вокална група „Докле е младост“ също взеха участие в концерта в града на липите. Черешката на тортата бе танцовият семинар с хоротека, ръководен от Даниела Иванова-Найберг – етнолог, фолклорист, изследовател и препо-

давател, която работи с българските общности в Портланд и Сиатъл, САЩ. Участниците в срещата бяха единодушни в необходимостта от подобни срещи, които им позволяват да се докоснат до нови знания и умения във фолклорното ни изкуство, както и да споделят собствените си творчески вдъхновения в тази област. Зрителите също не останаха безучастни и извиха кръшно българско хоро.

„За нас е огромно удоволствие да бъдем домакини на Второто издание на събора. Радваме се, че тук си дават среща представители на различни поколения, които са съхранили и отстояват българщината“, каза при официалното откриване на форума заместник – кметът на община Стара Загора Иванка Сотирова и изрази надежда, че към инициативата ще се присъединят още участници. Старозагорецът Борис Вангелов, председател на Държавната агенция за българите в чужбина, отбеляза в приветствието си, че основната цел на Агенцията е да подкрепя подобни мероприятия. „Българите зад граница, независимо в коя държава и на кой континент се намират, трябва да съхранят българския език, традиции и фолклор. Изчезнат ли те, не можем да говорим за наличие на българи и българско самосъзнание“, подчерта Вангелов.

Минка Генчева

Четиригодишният Александър Минчев от Чикаго.

Снимки: Минка Генчева

Стара София през погледа на Йозеф Питер

Творбите на незаслужено забравения художник и график възкръсват в София и Прага

На 17 септември в Националната галерия бе открита изложба на чешкия график Йозеф Питер, включваща 200 творби от колекцията на Националната галерия и от частни сбирки. Изложбата е организирана в сътрудничество с Българския културен институт в Прага и представя за първи път пред публика творчеството на Йозеф Питер. Публиката има възможност да се запознае и със семейния архив на твореца, предоставен от внука на художника – Вацлав Питер. Издаден е и представителен каталог. Събитието е под патронажа на чешкия посланик в България Н.пр. г-н Душан Щраух. Изложбата ще гостува в чешката столица през ноември 2015 г.

От 23 септември до 22 октомври в Националната художествена галерия (Двореца) се провежда цикъл лекции, свързани с творчеството на Йосиф Питер и българското изкуство от началото на ХХ век.

Чешкият график е известен в България като Йосиф Питер. Той живее и твори в София в периода 1909 и 1921 година. Преподава графични техники в Художествено-индустриалното училище в София и може да се каже, че е първият академично школуван график в България. Той поставя основите на българската печатна графика и допринася за развитието на приложната графика. Освен литография Питер въвежда изучаването на техниките на офорта. Основен мотив в творчеството му са сюжети и теми от София. През 1986 г. синът и дъщерята на художника правят голямо дарение от 350 негови творби чрез Фонд „Тринадесет века България“, но почти три десетилетия те остават затворени в папките. Въпреки че Националната галерия разполага с богата сбирка от творби на Йозеф Питер, той остава в сянката на сънародниците си Иван Мърквичка и Ярослав Вешин и е незаслужено забравен. Може би това се дължи и на факта, че Питер твори в период, в който графиката не е особено популяр-

Народният театър, 1913 г.

Света София 1910 г.

на в България. Творбите му обаче показват завиден професионализъм и владееене на сложни графични техники. Голяма е заслугата на

Йосиф Питер и в образованието на младите български таланти.

(М.З.)

Йозеф Питер

(1881–1925) е роден на 28 февруари 1881 г. в гр. Черни Костелец, който днес се намира на територията на Чешката република. Учи в Художествено-индустриалното училище в Прага-Смихов при проф. Емил Хампейс. В периода 1900–1902 г. работи в графичните предприятия на Вацлав Нойберт в Смихов. От 1909 г. е преподавател по графически изкуства в Художествено-индустриалното училище. Поставя началото на заниманията по литография и на изучаването на техниките на офорта. През 1913 г. е отпечатан албумът му с цветни литографии „Изгледи от столицата София“ (джамята със старата баня, Народния театър, църквата „Св. София“, Орлов мост, църквата „Св. Петка“). През 1921 г. Й. Питер се връща в Чехия, където работи в заводите „Нойберт & синове“ в Смихов. Умира в Прага на 4 април 1925 г. Ученици на Йозеф Питер са Николай Райнов, Васил Захариев, Георги Железаров, Емануил Ракаров, Петър Морозов, Михаил Кръстев и др.

България в дланта ми

България е моята Родина! Тя е прекрасна страна, притежава безценни богатства! И всички те принадлежат на нас, българите!

Още от малки опознаваме родния край, заражда се любовта ни към родната земя, към родния език и славна история. Научаваме за природните богатства на България, мечтаем да покорим високите й планински върхове, да прекосим всички нейни поля, да отдъхнем под сенките на нейните гъсти гори и да се потопим в нейните дълбоки реки. Искаме да опознаем всички нейни природни чудеса!

България е малко кътче от Рая, събрало в себе си невероятната красота на лазурното топло море и великолепието на планинските върхове. Българската земя е щедро надарена от природата с изключително разнообразие на пейзажа, богата флора и фауна и много минерални извори. Красиви планини, долини, гори, езера, водопади, реки, море – можеш да откриеш всичко, което поискаш. Уникална природа!

Но когато пораснем, научаваме и за проблемите й. Виждаме живота и от грозната му страна – лоша политика, лошо образование, лоша медицина....

Срещаме се с отчаянието, безнадеждността, безверието. Разбираме, че финансовата криза оказва влияние върху обществото. Разбираме го, когато родителите ни останат без работа. Цените се повишават и те нямат избор – правят това, което се случва с много безработни у нас – заминават в чужбина, за да осигурят по-добър живот за семействата си.

Заминаваме и ние, децата, с тях в някоя по-добре устроена страна, с по-добро здравеопазване, с по-добра образователна система, с по-далновидна политика. Учим се на чуждия език, традиции, манталитет. Живяваме в тази чужда страна спокойно, вече приели новото. Но как ще намерим спокойствие там, където сме чужди? Как да живеем добре, когато едно болезнено чувство ни тегли обратно към корените ни, обратно към нашата България?

Ние носим България в сърцата си! Не я забравяме, интересуваме се каква е ситуацията там, очакваме живота на хората да се е подобрил. Но, уви! Следим събитията по телевизията и интернет, ужасяваме се от несправедливостите, ядосваме се, че държавата е безразлична. И сме безсилни! Съмняваме се, че пресата ни манипулира.

Но когато се завърнем, виждаме всичко това наяве. Отчаяни хора, с тъжни и угрижени лица, с големи проблеми и нерадостни съдби. Единственото, което чувстваме най-силно, е това колко сме безсилни.

Но не е така!!! Ние сме бъдещето на България, ние сме тези, които трябва

да искаме по-доброто за нея! Ние сме тези, които можем да променим съдбата на нашата родина. Нека само да си представим, че всички, които бяхме принудени да напуснем родината си, един ден се завърнем. И й помогнем да възкръсне „като феникс от пепелта“.

О, да, ние можем! Ние сме силни! Ние сме горди с една велика история, която разказва през колко трудности са преминали нашите прадеди.

А сега е нашето време – да оставим ярка диря в новата история на България.

Хора, събудете се от еднообразното си и скучно ежедневие и помогнете за благородната кауза! Нека да възкресим величието на нашата майка България, защото сега тя е в наши ръце, ние я държим в дланта си! Тя ни принадлежи, а сега е време да я възобновим!

България е във всеки от нас – в душата ни, в сърцата ни – там ние я пазим! Аз я усещам, а ти? Усети я и ти, помогни й, и направи щастлив не само себе си, но и хиляди хора по света! Нека да покажем, че не сме я забравили, че нейното бъдеще не е загубено. Нека да покажем силата на един любящ народ, защото България ни свързва – където и да се намираме. Тя е винаги с нас, защото ние сме България!

Аз обичам България! За мен тя е надежда и вяра, гордост и съдба!

Аз принадлежа на България и ще го докажа пред света. А какво ще направиш ти?

Не чакай, а позволи на сърцето си да те води, да те заведе в нашата прекрасна страна, в нашата родна България!

Таня Тодорова, 16 год., 10 клас,
БСОУ „Д-р П. Берон“, гр. Прага

Снимка: Мария Захариева

България в дланта ми

България е страна, която се простира в източната част на Балканския полуостров. За повечето хора от Чехия или Словакия тя представлява място, което е подходящо за лятна ваканция. Освен факта, че в тази държава могат

да намерят море, отличен климат и в сравнение с нас по-евтина храна и настаняване, хората не знаят нищо повече за България. Но това, което е най-лошото в тази ситуация според мене е фактът, че хората дори не искат

да знаят нещо повече. Все още в тях са вкоренени стереотипите и представите, свързани с понятието „Балкански полуостров“ като мръсно място, където до този момент местните хора водят войни и са абсолютно раз-

лични от останалата част на Европа. Ако погледнем на картата на Европа, България не се намира толкова далеч от нас. Но хората чувстват това съвсем различно. Балканският полуостров е просто друг свят, който ние не можем да разберем. Наистина ли е така? Със сигурност мога да кажа, че този начин на мислене не е правилен. Когато започнах да следвам Българска филология в Бърно, пред мен се откри едно голямо предизвикателство, за което дотогава не предполагам, че би могло да се появи. Това предизвикателство е свързано с разбиранията и мисленето за България. И защо има нужда да давам обяснения за България? Когато кажа на някого, че уча български език, веднага следват неизброимо количество въпроси. Разбира се, че първият е: „Защо учиш български език?“. След това и други питання, хората не се притесняват да изказват всякакви разсъждения и погрешни мнения за България. Така например съм чувала, че столицата на България е Букурещ, че българите не са славяни, че българите пишат с латиница, дори са ме питали дали в България не ме е страх да вървя по улицата, или дали не се опасявам от проблеми заради храната. В началото много се ядосвах заради тези неща, но след известно време осъзнах, че ако хората си мислят само глупости за България и мене ме смятат за чудачка, аз трябва да използвам тази ситуация и да я превърна в нещо по-позитивно. Не ме беше яд, че хората не знаят нищо за България, аз също не зная нищо за Финландия, Швеция, ядосана бях, защото хората имат абсурдни предразсъдъци и са прекалено заслепени от западния свят и всичко останало е за тях само бедност и мръсотия. Аз съм много отворен човек, който няма проблем да се запознава с нови хора. Живея като студент, това значи, че често посещавам събития и купони, където често намирам нови приятели, това значи – много често се появява възможността да разказвам за най-любимата си страна. Още не съм се запознала с някого, който да няма въпроси за моята специалност. Със следването на българска филология приех още една задача – създаване на образа на България като красива страна с много места, подходящи за

посещение, с впечатляваща култура и изкуство. Когато размишлявам за най-красивите места в България, на ум ми идват две – Велико Търново и Несебър. Аз съм виждала в живота си много красиви и великолепни градове като например Париж, Будапеща, Истанбул, ... но нито един град не притежава толкова невероятна атмосфера като Велико Търново. Малките улички с всякакви малки магазинчета и кафенета, където е много лесно да се загубите. Резерватът „Царевец“, катедралата „Рождество Пресветая Богородица“, църквата „Свети четиридесет мъченици“, музеят „Сарафкина къща“, всичко това са величествени забележителности. Но има едно специално кътче във Велико Търново, което има особено място в сърцето ми – паметникът „Асеневци“. До този паметник прекарах няколко нощи с приятелите ми, с които посетихме летния семинар в този град. Не мога да обясня какво внушително влияние оказва той върху мен. Намира се край реката до Стамболовия мост, оттам има изглед към големия хотел „Велико Търново“, към Художествената галерия. За мен Несебър също има чудесна атмосфера. Един от най-древните градове в Европа се откроява с красотата на старата част на града. Невероятно е, че на толкова малко място можете да намерите няколко църкви и музеи. Аз бях силно очарована от антикварните магазини, където купих невероятни картички и малки картинки, изобразяващи Несебър преди няколко години. Когато някой иска да му разказвам за България, не само за невероятните места за посещение, веднага ми се иска да кажа нещо за хората. За манталитета им, защото мисля, че е по-различен. Имам чувството, че хората в България живеят по-спокойно. Не бързат толкова, не се ядосват, ако някой закъснява 5 минути... Просто българите не стресират като нас. И кой не би харесал това? С този манталитет е свързан и начинът, по който българите се забавляват. Те просто обичат да танцуват и да пеят. И когато правят

това, се радват искрено и неподправено. Радват се, че са живи и здрави в този момент и не се притесняват за утре. Българите трябва да се гордеят със своите народни песни и танци. Те са толкова разнообразни, различни. На мен много ми харесва, че хората в България просто познават културата си. Всеки може да танцува хоро, всеки може да пее „Бяла роза“. Хората около мен вече знаят, че много обичам България. Знаят, че винаги имам нужда да разказвам не само за тази държава, но и за всичко, свързано със следването ми. Много често препоръчвам текстове от български автори, така че приятелите ми вече четат Алек Попов, Дончо Цончев, Блага Димитрова или Димитър Димов. Когато кажа на най-добрата ми приятелка от Словакия, че гледам филма „Източни пиеси“ (за 6-ти път), тя веднага разбира за какво става въпрос. Но най-много се радвам, че през лятото няколко от приятелите ми искат да заминат за България. Казах ми, че когато са видели моите снимки от Несебър или Пловдив, били очаровани. Дори някои от тях искат да научат малко български, за да нямат нужда да използват английски. Тази есен очаквам 8 души в София, които искат да дойдат при мен на гости, когато ще бъда там по Еразъм. Всъщност това беше замисълът ми – да приближа частта на Балканския полуостров до хората около мен. И вярвам, че мисията ми е успешна.

Михаела Иванова

Лицата на България

В рубриката ви представяме известни личности, получили признание в България и в чужбина.

Ивайло Пенчев е сред шестимата най-динамично развиващи се предприемачи в света, избрани да участват в програмата на Accelerating Entrepreneurs на консултантската компания Ernst & Young (EY).

Пенчев е изпълнителен директор и мажоритарен собственик на българската „Уолтопия“, която произвежда изкуствени стени за катерене. Фирмата има 10 съдружника. За десет години компанията се превръща в световен лидер и държи над 50% пазарен дял в САЩ и Западна Европа. Произведените в България стени

и хватки за стените са монтирани в над 36 държави. „Преди 5-6 години „Уолтопия“ стана най-голямата в света в нейния бранш, имаме най-хубавия продукт на света, а не само най-голям пазарен дял“, споделя пред Дарик радио милионерът. „10 години ни трябваша, за да станем номер едно. Особено в началото в Западна Европа – Франция, Германия, Швейцария, Австрия, беше много трудно нещо, идващо от България, да се възприеме като качествено и добро. България има лош имидж в Западна Европа, в Америка е малко по-неутрален.“

Пенчев е в управлението и на други компании – онлайн платформата за корпоративни търгове Auxionize, компанията за производство на опаковки „Екстрапак“, дружеството за недвижими имоти „Сивилия пропъртис“ и др.

Доц. д-р Венелин Герганов е един от най-известните български неврохирурзи.

Той работи в International Neuroscience Institute в Хановер по покана на корифея на неврохирургията проф. Маджид Самии. Институтът осигурява здравеопазване от най-високо ниво при заболявания

на нервната система, използва най-модерните медицински технологии и изключителни постижения. Доц. В. Герганов е роден в София. Завършва медицина в Медицинския университет – София, а след това специализира неврохирургия в Клиниката по неврохирургия към МУ, София и в International Neuroscience Institute в Хановер, Германия. Провежда субспециализации в областта на хирургията на черепната основа, невроендоскопия, минимално-инвазивна и образно-ръководена неврохирургия (невронавигация) във Виена, Австрия и в Германия. Д-р Герганов е ученик и сътрудник на най-известния неврохирург в света

проф. Маджид Самии. Работи като старши лекар (Leitender Oberarzt) в International Neuroscience Institute в Хановер, Германия (директор проф. М. Самии). Доцент по неврохирургия в Медицински Университет Хановер. Автор на 165 научни публикации и съавтор на 28 интернационални учебници/монографии, сред които и в най-авторитетния Youmans Neurological Surgery. „Не парите са това, което ще върне младите лекари в България, а уважението към тях и организацията на работа“, каза в интервю за Дарик доц. Венелин Герганов. По неговите думи българските пациенти не са наясно с правото си да искат второ мнение от различен лекар.

Българският музикант Теодосий Спасов беше награден от ЮНЕСКО със званието „Артист на мира“.

съобщава сайтът на Организацията на обединените нации UN News. Признанието му е присъдено за неговия талант и иновативност, както и ангажираността му да подчертае музиката като сила за подобряване на диалога между хора, култури и общности.

Той се присъединява към списък от международно известни личности, които използват влиянието си да подпомагат популяризирането на

посланията и програмите на ЮНЕСКО. На церемония в МВНР през септември той бе обявен за „Артист на ЮНЕСКО за мир“ за 2015 – 2017 г. от генералния директор на ЮНЕСКО Ирина Бокова, съобщават от пресцентъра на Министерството на външните работи. „С чест приемам званието „Артист на ЮНЕСКО за мир“ и ще продължа своята работа, защото вярвам, че музиката във всички нейни измерения, както и творчеството на артистите, са много близки и естествено свързани с мира и разбирателството“, казва нашият известен кавалджия. Те-

одосий Спасов концертира в целия свят. Издал е над 30 албума. Носител е на множество награди, сред които наградата „Златен век“ и „Грами“ заедно с Мистерията на българските гласове.

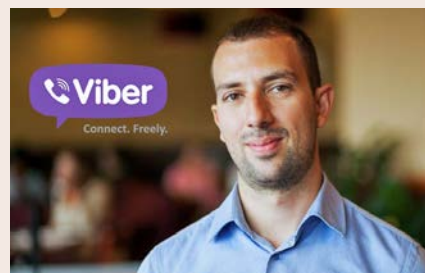

Атанас Райков е новият генерален мениджър на Viber за Централна и Източна Европа.

Той отговаря за развитието и популяризацията на приложението в 13 държави. В момента Viber има повече от 600 милиона потребители в света, като 27 млн. потребители са в 13-те страни с население от над 80 млн., за които Райков отговаря. Централна и Източна Европа е един от топ 3 пазари за Viber, а задачата на новия генерален мениджър е да увеличи успеха на месинджъра първоначално

в България, Гърция, Сърбия и Унгария. Viber е „вид демократизиране на комуникацията, защото за първи път създадохме мобилно приложение, което да работи лесно, безпроблемно и напълно безплатно на смартфони. Освен това няма да пуснем банери и дразнеща реклама в рамките на тази лична комуникация между хората“, обещава Атанас Райков. Райков се дипломира като бакалавър по Бизнесадминистрация в Софийския университет и като магистър по Международни бизнескомуникации

в Нов Български Университет. Преди назначението си във Viber Райков работи 10 години във VIVACOM, където се занимава с търговската и маркетинг дейност на компанията.

Режисьорът Георги Балабанов получи на 7 септември т. г. наградата за режисура на 39-тото издание на Световния филмов фестивал в Монреал за филма „Досието Петров“.

Лентата е първият игрален филм на документалиста Георги Балабанов. Неин сценарист е тазгодишният носител на „Оскар“ за цялостно творчество Жан-Клод Карьер. Копroduцент на филма е Българската национална телевизия и Германия. „Досието Петров“ откри 19-ия София Филм Фест през март тази година. Наградата получи и финландския режисьор Мико Купаринен за филма „Две нощи до сутринта“. „Досието Петров“ се състезава с още 25 филма от всички континенти. Лентата разказва историята на българския преход и показва как бивши агенти на

Държавна сигурност все още манипулират живота в страната. Балабанов признава, че „този филм не дава отговори, а е един много голям въпрос“. Георги Балабанов е роден в София, от 1986 година живее във Франция. Завършва режисура във ВИТИЗ, работи по разпределение в Пазарджишкия театър. Бил е част от трупата на Театр Дьо Солей на Ариан Мнушкин в Париж, работи за европейския ТВ канал ARTE. Награди получава и за филмите си „Соло за английски рог“ и „Сянката на ловеца“ за млад режисьор от Източна Европа (по случай падането на берлинската стена).

Актьорите Самуел Финци и Волфрам Кох бяха удостоени с една от големите театрални награди в немскоезичните страни – Пръстенена Гертруд Айзолд.

Финци е отличен в престижната анкета на списанието „Театър днес“, в която участват 42-ма авторитетни критици и журналисти, съобщи БНТ. Според журито Самуел Финци и Волфрам Кох са една от „най-добре сработените театрални двойки през последното десетилетие, в чийто теа-

тър присъства както отчаянието, така и невероятният комизъм“. Наградата им се присъжда за няколко постановки, включително и за ролите на Владимир и Естрагон във „В очакване на Годо“ от Самуел Бекет в „Дойчес театър“. Режисьор на постановката е Иван Панталеев. Пръстенът Гертруд Айзолд включва и парична награда в размер на 10 хиляди евро. Самуел Финци е получил и наградите „Най-добър млад актьор“ през 1993г. в Германия и театралната награда

на Берлин през 2011 г. Той е роден в Пловдив, завършва актьорско майсторство в НАТФИЗ. Играе на немските театрални сцени.

Световноизвестните български оперни певици Соня Йончева и Красимира Стоянова са носителки на престижните награди за класическа музика в Германия – ECHO Klassik.

Соня Йончева е отличена като дебютантка на годината, а Красимира Стоянова е част от артистичния състав на „Кавалерът на розата“ от Рихард Щраус с Виенската филхармония под диригентството на Франц Велзер-Мьост и режисура на Хари Купфер

– заглавието е отличено като най-добра музикална продукция на DVD. Германската звукозаписна академия учредява през 1994 г. ежегодните награди ECHO Klassik за най-високи постижения в областта на класическата музика. Тази година призовете са в 58 категории и ще бъдат раздадени официално на 18-и октомври в Концертхаус Берлин.

За Кефалония постмодерно

Най-земетръсната област в Йонийско море

Събуждаме се от другане. Леглото се люшка, сградата се тресе. Земетресение! За много от четящите изписаната с курсив дума навярно буди страх, но това не е нашият случай, макар че трусът си беше доста як и съвсем не краткотраен. Нас с Татяна това не ни плаши. Не че сме свикнали на земетресения, просто не сме от хората, които умират от страх пред неща, на които не можем да повлияем. Така де, каквото е писано. А и не е за учудване – та ние сме на остров Кефалония, най-земетръсната област в Йонийско море. Когато купувахме почивката си, и през ум не ни минаваше, че ни грозят земни трусове. Бяхме решили, както винаги в началото на лятото, да прескочим до някой от гръцките острови и изборът ни се спря на най-големия Йонийски остров. Допадна ни цената, а и си избрахме чудесно място – малко градче (носталгия по изчезналата романтика на родното Поморие), далеч от шумни плажове и тълпи, и най-вече, това, което най-много обичаме – на две крачки от морето и балкон с изглед!

Див плаж и гръцки наслади

Не се излъгахме. Пансионът „Морски бриз“, казано на български, се намираща малко извън западния край на градчето Ликсури, под нас – градина с цветя и кътчета за отмора (навярно преди да ги налегне кризата е било бар), пресичаш я, след това шосето – и си на плажа! На див плаж, както му казват, защото няма чадъри, шезлонги, няма спасители и разни досадници, плюснали се на половин метър от теб. Никой! Само някой друг гларус и от време навреме тичащи или разхождащи се. Уморени от ранното ставане за полета, замаяни от първото узо на балкона с гръцки мезета, сме заспали

сладко, сладко. И ако не беше другането, щяхме да откараме до заранта. А имах желанието да отидем на т.н. информационна среща. Не че кой знае какво може да науча от колежката, тук сме с Татяна за втори път, а аз бях идвал и с туристи на екскурзия, когато работех на съседния остров Закинтос. Просто любопитство – да погледна от страни на това, което с удоволствие и лекота правех толкова лета на Корфу. По същите причини домъквам оставената на първия етаж (щото ние сме на третия, та да е още по-вълнуващ изгледът!) информационна папка и, излегнал се, почвам да я прелиствам. Тогава ми идва и идеята, че тя може да ми послужи за основа на бъдещия ми разказ за почивката ни на Кефалония.

Признавам, че съм провокиран от автора, когато с отврат превеждам напоследък. За него ще разкажа друг път, не искам сега да си развалям кефа от гръцките наслади. Ще кажа само, че когато споделих с издателя цялата негативност, дето ме налегна от текстовете, които уж превеждам, а всъщност по-скоро решавам тъпи ребуси, той ме информира, че такава била сега тенденцията в европейската литература – постмодерн. Ега ти тенденцията! Не бойте се, няма да ви задръствам, както онзи сноб мене. Ще използвам само една от хватките му – ползване на чужди текстове, та да ми е по-лесно.

Информационната папка

Прелиствам дебелия, масивен папка на Цестовката (позволявам си да внеса чехизъм, а и защо не, след като толкоз други си позволяват да ползват английски думи и термини, с които задръстиха не само българския – а и моите читатели знаят чешки, така че никого няма да затрудня!). Доста е тежка и малко неудобна за четене

в леглото, но пък ще ми помогне да вмъкна наготово безброй интересни неща в писанието си. Навремето ние с Татяна си бяхме направили такива едни тънки, хилави папчици на Корфу, които отдалеч издаваха своите самодейни създатели с рязаното и лепеното, но пък вършеха добра работа. Това, което сега ми тежи върху порастващия по традиция в Гърция корем, си е направо достойно за похвала в професионален план. С карти, снимки, картички, красиво подредени смислени текстове. Всичко, което и най-любознателният турист би искал да узнае за остров Кефалония, е събрано вътре.

Отварям и чета отделените с тъмен курсив заглавия в съдържанието. Това, което знам или не ми е интересно, подминавам.

ОСТРОВЪТ НА ПОЕТА ЛОРД БАЙРОН.

Да, знам, че е взел участие в освободителните въстания на гръците и че тук си е намерил гроба. Превеждам на прима виста и продължавам: **МАЛЪК СВЯТ САМ ЗА СЕБЕ СИ** – добре измислено.

НИЕ СМЕ ПЪРВИТЕ, КОИТО ГО ОТКРИХА ЗА ЧЕШКИТЕ ТУРИСТИ – не бива да изписвам името на Цестовката, било скрита реклама.

ИМАТЕ ВЪЗМОЖНОСТТА ДА ГО ОТКРИЕТЕ И ВИЕ! – непременно!

ЧАКА ВИ НЕЗАБРАВИМА ПОЧИВКА! – надяваме се!

На първата страница ни напомнят, че Цестовката се грижи за нашата сигурност. „Неологизма“ си (щото на български е дълго – туристическа фирма ли, туроператор ли, кой ги знае) ще изписвам с главно „Ц“, за по-разбираемо. Правилно, сигурността си е сигурност.

На следващата страница цветна, съвсем прилична карта на острова. Не липсват акценти на най-интересните места за посещение, илюстрирани

с малки снимчици. Браво! Личи си, че е спретнато от професионалисти по заръка на Цестовката. Сигурно по подобен тип са направени информационни книги за всичките им дестинации и никой не би могъл да оспори огромната им практическа полза. Нашата мога да я задържа колкото си искам. Щото и в това ни провървя – в „Морския бриз“ с повече от 15 стаи сме само две семейства – ние с Татяна и двойка средностатистически по всички измерения чехи на средна възраст. Видяхме ги, когато слязоха от автобуса и припнаха пред нас да се настаняват. Пожелахме си приятна почивка и повече не ги видяхме. Поне няма да ни се налага денем и нощем при среща да проточваме „Добрият ден“. Взеха си кола под наем и обикалят острова. И добре правят. Ще го сторим и ние, нека първо се адаптираме. Аз предпочитам моторетката. Свикнал съм с нея от Корфу, а и ми е по-лесно. Щото съм пишман шофьор – случва се да прегърна някое дърво, да целуна дувар, често бъркам спирачката с газта, а да не говорим, че по природа не умея да давам заден, та не ми се ще да рискувам. Яхваме ние моторетка, увити в шушляковите си корфуански якета, слагаме каски, Татяна зад мен ме гушва и потегляме. Ако по пътя нещо ме смути, стискам с две ръце спирачките, стъпваме и толкоз! Но засега не бързаме, нека хванем загар, нека опознаем пешеходно околността и в края на почивката ще посетим набелязаните обекти.

Връщам се към информационната книга

Отмятам страницата на делегатката (пак чехизъм!), но не мога да не кажа няколко думи и за нея. Щото ми хареса. Възраст около четирийсет, плюс минус две-три, килограми между седемдесет и осемдесет, невисока, късо подстригана химическа блондинка с неподходяща за фигурата ѝ къса, а пък широка, провиснала рокля, с безинтересно, незапомнящо се лице. Какво тогава съм ѝ харесал ли? Поведението, сърдечността – оказва се мораванка, ясно! Изключително приветлива, приказлива, с широка, искрена усмивка и чувство за хумор. Когато слязохме от автобуса и аз се разделях с шофьора на гръцки, като му пожелах успешен сезон и хубаво

лято, тя не скри възторга си, че владее гръцки и с „Той говори гръцки!“ на английски ни представи на хазайката ни. Абе, любопитен бях да видя как се представя, а и да пийна едно уелкъм дринк в ресторанта, където се провеждат срещите с нея, но нейсе.

Прелиствам и чета нататък.

ТРАЕКТИ

Разписание на траекти от главния град на острова Аргостоли до Ликсури – градчето, което си бяхме избрали за тазгодишното си гръцко приключение.

Да, бе, чудничко – тарект вътрешни линии! До там и обратно. Между двете споменати селища се простира голям залив, който отделя два полуострова, нашият Палики е по-малкият, на по-големия Ерисос се намира главният град Аргостоли. Там са и повечето обекти, които посещават туристите – манастирът „Св. Герасим“ и пещерата с подземното езеро. Ние нямаме работа там, видяхме ги при предишното си гостуване. Инак да не пропусна – свети Герасим е патронът на острова и тук всеки втори мъж е Герасим, както на Корфу Сирос.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ – аптеки, лекар, банка, кражби, празници.

Харесва ми написаното за кражбите: Честността е черта на гръцката провинция. Проблемът „кражба“ практически не съществува.

ПОЛЕЗНИ ИЗРАЗИ – кратък гръцко-чешки речник с чешка транскрипция.

ЛЮБОПИТНО ЗА ГЪРЦИЯ И ГЪРЦИТЕ – виж ти, не знаех: световен рекорд по броя на котки на глава от населението, чехите пък по броя на кучетата, ха-ха! **СВЕТЪТ НА ГРЪЦКИТЕ БОГОВЕ** – изброени по имена, в скоби латинското име. Тя си ги знам, карам нататък.

ПРАЗНИЦИ И ТРАДИЦИИ – и тук няма с какво да ме изненадат. За чехите най-интересен ще е Великден и печеното агне или козле.

МАСЛИНОВОТО ДЪРВО – легендата за Атина и нейния подарък. Така, както я знам и разказвах на моите туристи при обиколките на Корфу и Закинтос. **КРАТКА ИСТОРИЯ НА ГЪРЦИЯ**. Добро хрумване, нека четат чехите и сравняват – белким си дадат сметка, че са имали късмет на съседи и поробители. **ГЪРЦИТЕ ДНЕС** – Хм, днес?! То написаното си е тяхно от векове и ще си остане. На нас, българите, ни е добре познато – балкански нрави, темпера-

мент, таверни, кафенета, броеници, табла, жените и мъжете, църквата. **НЕЩО ЗА КУХНЯТА** – специалитети. И тук няма с какво да ме изненадат. Навремето сам диктувах в автобуса при обиколките как се прави истинска гръцка салата, мусака, стифадо, тиквички, патладжани. **КЕФАЛОНИЯ – КРАТЪК ПРЕГЛЕД, ГЕОГРАФСКИ ДАННИ**. Тук вече сериозно се зачитам. Ето накратко и по-интересното: най-големият Йонийски остров (като оставим митологията, без която не може, оттук друг вариант за името – Глава Йонийска), 780 кв. км. 36 хиляди жители (много малко, бе, на Корфу са над 120 хиляди!), от които 2/3 в Аргостоли и Ликсури, на 30 км. от Пелопонес, най-висок планински връх Енос 1628 м. (ха – малко по-висок от най-високия чешки Снежка), низини, езера, пещери, летище, пристанища. **ИСТОРИЯ НА ОСТРОВА – МИТОЛОГИЯ, РИМСКИ ПЕРИОД, ВИЗАНТИЙСКИ ПЕРИОД, ФРАНКИ И ВЕНЕЦИАНЦИ, БРИТАНСКИ ПРОТЕКТОРАТ, ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА, МАНДОЛИНАТА НА КАПИТАН КОРЕЛИ** (че как без Холивуд, няма по-добра реклама за простолудията!) **ФЛОРА И ФАУНА**: 1014 регистрирани растителни вида, 50 вида диви орхидеи, мирта, шам фъстък, дафинов лист, тимиян, салвия, риган **КУЛТУРЕН ЖИВОТ, НАРОДНИ ПРАЗНИЦИ, МЕСТНИ СПЕЦИАЛИТЕТИ** – кантади, ароети, церепа, саворо, вино роболо. Само виното – бяло, ароматно, ми е познато. Всичко останало издава италианския си произход, но нямам излишно време за дирене – ще минем и без тях.

И сега най-интересното за нас – подробни описания на най-посещаваните места – селища, пещери, плажове: **СКАЛА, ПОРОС, ЛИКСУРИ, МИРТОС, АСОС, ПЕЩЕРИ, ПЛАЖОВЕ АРГОСТОЛИ** – Главният град. Били сме там няколко пъти. Нищо особено. Споменатото италианско или английско присъствие не е оставило архитектурни следи. Земетресението през 1953 година е сринало всичко, градът като феникс се е надигал отново от руините си, ама вече с друг облик. Е, има си я гръцката островна атмосфера и красота, за която тук, според Татяна, голяма заслуга имат олеандрите. Ако сте били в Гърция, където и да е, те ви съпровождат по всички пътища и магистрали, навсякъде, където се

е намесила човешка ръка. Навсякъде те са огромни кичести храсти – от бяло през розово, червено, та до виолетово. Същите цветове ще видите и в Аргостоли, но сега в дълги алеи от дървета! Тукашните олеандри – красиви, стройни, високи повече от 2 метра, с прекрасна цветна корона! Другаде не сме ги виждали, явно местна подстрижка. Край, дотук с постмодерна и преписването. Избрали сме си какво ще видим и можем да се посветим на близките си планове.

Блажена тишина

Сутрин слизаме до „махленския“ си плаж. Разхождаме се, събираме мидички (аман!), лежим, мързелуваме. Е, като се сгорещим, мокрим се в плитчините. Не стават за плуване, но това не ни притеснява. Ще плуваме на прекрасните плажове, които сме си планирали за края на почивката. Сега главно сме сами. Блажена тишина! Само нежният плисък на малки вълнички. Мехлем за моята изтерзана от пражките туристически шумотевици душа! Дори звуците, които отвреме навреме я нарушават, не ми пречат. Например – когато под прозорците ни в Страшнице спре буклукджийката и боботи, направо ми реже нервите. Подобен звук тук издава траектът „идими-дойдеми“ от ранна утрин до късна вечер по един-два пъти на час, а на мен не само че не ми пречи, ами дори ми е приятен. Парадокс! Ами кучешкият лай от кучкарника на нашата хазайка? И то посреднощ или рано призори? Чувам го в просъница и го преглъщам съвсем спокойно. Ако това звучеше в Прага, където ми се вдига кръвното само от погледа към вmaniaчените кучкари и техните домашни любимци, които припикават

брезите на нашата улица и я умирисват, направо щях да откача. А тук нищо. Обръщам се на друга страна и продължавам сладко да си похърквам. А иди, че ми го обясни, а?

Живописните селища Асос и Фискардо и плажът Петани

Най-хубавото и най-веселото остана за последните ни три дни. Като изключим близките плажове, решихме да отидем далеч на север до живописните селища Асос и Фискардо. От плажовете си бяхме набелязали Петани като най-близък до нас. На фотографиите силно приличаше на прочутия Миртос, на който ние сме били и имаме прекрасна фотография в прозрачните му води. По план трябваше да взема моторетка, заради туй си мъкнехме от Прага и якетата. Да, но не! Гърците ще намерят хиляди обяснения, за да не те обидят и все пак да ти вземат парите, та никой не посмя да ми рече в очите: „Абе, дядка, къде на тия години ще яхваш моторетка, я вземи кола!“ Ту книжката ми не отговаряла на гръцките закони за моторетки, ту всички малки моторетки днес били дадени, дрън-дрън та пля! Предложиха ми малка кола, по-сигурно, дори и поевтино. Как да им кажа, че не съм от тия, дето се раждат с бензин в задника и се сливат с колите си. Вече споменах що за шофьор съм, ама нейсе! Сам не знам откъде набрах кураж, но приех и добре съм направил. Наистина малко кокетирам с шофьорските си способности. Не съм чак толкова зле, просто не се кефя. На Корфу беше трудно – тесни пътища, яма до яма, няма начин да не ти се наложи да минеш на задна, а тук – широки като слънце пътища и слабо движение. Така че, седнахме в малка, симпатична кола и потеглихме. Така и не

разбрах що за марка беше. Татьяна от щастлива по-щастлива, пееше си по пътя гръцки песни! Уж да не съм се притеснявал. А колата си имаше и радио, и климатик, ама като не знам кое как се включва? Стигам волана, гледам напред, в огледалата и толкоз. Не беше и лесно. Все пак всичките ни обекти бяха до морето, а пътят – високо в планината. Така че – със спирачка надолу, нагоре, за по-сигурно, само на първа. Накратко, тези два дни бяха наистина най-емоционалните ни. Никакви приключения по пътя, прекрасни с архитектурата и с амфитеатралното си положение и Асос, и Фискардо. Най-добра представа ще получите от фотографиите, защото Татьяна, вярна на себе си, не спря да снима. Ах, как тежкарско го дадохме във Фискаро! Богаташко кътче! Пристанището – пълно с яhti, отсреща на няколко метра Итака, островът на Одисей, а ние в изискан, симпатичен ресторант ядем пресни калмари и с препечения хляб храним рибките под нас. Ами и плажът Петани – истински разкош, поне с кеф поплувахме в прозрачните му води. Всичко казано дотук не може да не събуди любопитството ви да посетите остров Кефалония, няма да съжالياвате. За нас навсякъде в Гърция е прекрасно, когато сме на две крачки от морето, пием си узото на балкона с прекрасен изглед, а на плажа, по възможност, само ние и гларусите. Е, не винаги ни се получава с парите, които заделяме за по-евтините си пътувания. А тук се получи и това ни направи щастливи. Нещо като реализирана чешка мечта: за малко пари, много музика! Ха-ха! Та така...

Васил Самоковлиев

Снимки: Татьяна Борисова

Микулов –

на границата на две култури

Дали защото се намира в непосредствена близост до границата с Австрия, дали заради качествените си вина или пък заради живописно извисяващия се замък, Микулов привлича все повече туристи. В това се уверихме и самите ние – българите от Острава, които на път за Виена успяхме да разгледаме и забележителностите на едноименния град. Освен чешки, там можеш да чуеш още и полски, и немски език, и да срещнеш много млади хора, дошли да опознаят историческите му паметници, а заедно с това и да се позабавляват в приятна компания на по чаша качествено вино. Независимо, че е пълен с туристи, спокойната атмосфера и подчертано историческата наситеност няма как да останат незабелязани...

Творение на бароковата архитектура, замъкът Микулов се изправя пред нас напълно „прероден“. Преди да го видим в сегашния му облик, той е променен многократно – и не само заради тенденциите в архитектурата, но и за това, че е сменил много собственици, както и заради двете му опожарявания. Първи с него има честта да се гордее фамилията Пржемысловци. По-късно през 13 век Лихтенщайн започват да го прекрояват в готически стил. През 1560 година дворецът отново има нови собственици – Керицzeni, които го преобразяват в стил барок. През 1719 година замъкът е опожарен, но Дитрихщайн успяват да го възстановят напълно до 1730 година. Този път обаче той е не само отражение на Средновековието, но и на по-новото време. По време на Втората световна война той отново е опожарен до основи и от средновековната крепост, издигната през 13 век на мястото на славянско селище, почти не оста-

ва нищо. В годините след войната дворецът отново възкръсва като феникс от пепелта и през 1950 година замъкът отваря врати за широк кръг от посетители вече като Регионален исторически музей.

В музея на замъка са изложени картини и оръжия, интересни археологически находки, експонати на традиционните народни занаяти. Винарската изба към крепостта е едно от най-големите винени хранилища в Централна Европа. В него се съхраняват ренесансова бъчва за вино от 17 век и буре, което се смята за едно от най-големите в Европа.

Неслучайно едно от често срещаните имена в Микулов е Рудолф. По време на Втората световна война много френски войници били впечатлени от красотата на чешките девойки и останали да живеят в града. Там те създали семейства, а техните наследници продължили традицията да кръщават децата си Рудолф,

разказа още нашата екскурзоводка Дагмар Андржейевска. Микулов е не само място с много качествени вина, там се съхраняват и много богата култура и традиции. Докато централният градски площад е отражение на Ренесанса, храмът „Св. Вацлав“, построен през XV век, се отличава с висока камбанария и забележителен интериор в стил рококо. Църквата „Св. Ана“, в която се намира мавзолеят на Дитрихщайнови, пък е отражение на архитектурата от 19-то столетие.

Минка Генчева

Виена – една вечна симфония

Столица на бивша империя, европейски център на културата и люлка на класическата музика – така виждат очите на пътешественика аристократична Виена. Това сме ние, група туристи, членове на Българския клуб в Острава. Благодарение на организираната от ръководството на организацията културно-опознавателна екскурзия, успяхме да се докоснем до най-доброто място за живеене в света според редица проучвания, направени през последните няколко години. И действително, има с какво да се гордеят виенчани – не само със завидната си история, с Хайдн, Моцарт и Бетовен, но и със своите музеи – около 100 на брой, близо 70 театъра и още много атракции.

Едва ли човек би могъл да успее за два дни да се наслади на всички забележителности в този космополитен град. Но както се казва, трябва да се започне от някъде. Така и ние... Започнахме от центъра на града, включен през 2001 г. в културно-историческото наследство на ЮНЕСКО. Няма да крия и факта, че случихме на отличен екскурзовод. Госпожа Дагмар Андржейевска през цялото време беше с нас и непрекъснато обясняваше с най-големи подробности кога е построена всяка забележителна сграда, какво се е случило там, и не на последно място, с какво е останала в историята. В европейската история, която, макар и много пъти прекроявана, успява да запази духа на времето – неспокойно, бурно, понякога дори драматично, но готиката, барокът, рококо и други архитектурни стилове са си все още там. И наистина, когато се докосне човек в пряк и в преносен смисъл до достолепието на тези места, чарът на

отминалото време – на императори, крале, императрици, дълго оставя своя отпечатък, и на човек му се ще да се връща там пак, и пак...

Катедралата „Свети Стефан“

Изградена в продължение на няколко века, катедралата „Свети Стефан“ си остава символ на Виена. Основите ѝ са положени върху руините на стара църква в средата на 14 век по времето на Рудолф IV. Най-старата част сега е под земята и се вижда в станцията на метрото. Готическият храм с дължина 107 м. и ширина 40 м. е построен от варовик. Най-високата му точка се издига на 137 м. От пленените турски оръдия през 1711 г. е излята 20-тонна камбана. Една от 23-те ѝ камбани се нарежда на второ място в Европа. И макар отвън катедралата да няма такива внушителни размери, когато човек влезе вътре, сякаш се губи, чувства се като пращинка пред многобройните каменни скулптури.

Няма как да не забележим в един от ъглите автопортрета на неизвестния каменоделец, издялал своя образ за поколенията след него.

Виенската държавна опера

Разхождайки се по обсапаните със зеленина улици на града, стигаме до Виенската държавна опера с над 140-годишна история. Интересни са двата фонтана пред нея – левият-символ на радостта, музиката, танца и срещуположният – на скръбната любов и отмъщението. Преминавайки през залите, сякаш си представяш как звучи виенският валс. Афишът от спектакли е изключително богат, но да се добереш до тях никак не е лесно. Билетите свършват за миг. Затова посещението на представление ще го оставим за следващия път. Строена в продължение на 8 години, сградата е открита през 1869 година с операта „Дон Жуан“ от Моцарт в присъствието на австрийския император Франц Йосиф. Старинна-

та ѝ архитектура е дело на архитектите Едуард фон дер Нюл и Август фон Зикардсбург. Ван дер Нюл не понесъл, че монархът не остава очарован от вида на сградата, и се обесил. Преживял тежко смъртта на приятеля си, два месеца по-късно, Август Зикардсбург също починал. Така откриването на знаменитата оперна сграда станало без нейните създатели. Значително повредена по време на Втората световна война, тя е възстановена и открита отново през 1955 година с „Фиделио“ на Бетовен.

Къщата на Хундертвасер

С необичайните си апартаменти, следващи единствено природните форми, къщата на Хундертвасер е една от атракциите на модерното време. Стилът му няма как да бъде сбъркан-формите на прозорците и стените са несиметрични, боядисани в различни цветове, а от покрива на сградата избухват различни дървета и храсти. Страстен еколог и природозащитник, той счита Нова Зеландия за свой дом и винаги държал часовника си на новозеландско време.

Шьонбрун – лятната резиденция на Хабсбургите

Една от големите забележителности на Виена, с която тя се гордее пред света, е Шьонбрун – лятната резиденция на Хабсбургите. Тя се простира в 1441 стаи, от които успяхме да видим едва 40. Но така имаме повод да отидем отново във Виена... Един ден не е достатъчен да се разгледа целият дворецов парк, включващ оранжерията, Палмовата къща, Къщата на пеперудите, фонтанът на Нептун, Римските развалини, колонадата Глориет, а не на последно място и зоологическата градина, която е най-старата в света. Обитава на е от 4600 животни от 480 вида. На 23 август 2007 година в нея се ражда първата в Европа Голяма панда. Името Schönbrunn в превод означава „прекрасен кладенец“. То идва от воден кладенец, използван от императорския двор във Виена. През 1996 г. замъкът е включен в списъка на ЮНЕСКО като един от най-добрите образци на архитектурата. Дворецът, отражение на вкуса на Хабсбургите,

е издигнат на мястото на ловна хижа. Строежът му е започнал при император Леополд I през 1696 г., а завършването му продължава до 1713 г. По време на турската обсада той е разрушен и възстановяването му изглеждало почти невъзможно. От оригинала му не остава много. Всеки владетел променял нещо в интериора му според модните тенденции и своя вкус.

Преустроен в стил рококо по желание на императрица Мария Тереза, в края на т.нар. епоха на Тереза, замъкът се откроява като център на Австрийската империя. Разхождайки се сред разкошните градини и богатия на скулптури парк, направен по френски образец, с подрязани дървета, няма как поне за малко човек да не се откъсне от ежедневието и да се пренесе в онова императорско време. Шьонбрун е тясно свързан с живота на император Франц Йосиф и баварската принцеса Елизабет Амалия Евгения Вителсбах /Сиси/. След като се омъжва за него, тя е обявена за кралица на Унгария и императрица на Австрия. Легендите разказват за живота ѝ като приказка. Когато влезеш в музея на принцеса Сиси, чувстваш как се носи една необикновена атмосфера. Разхождайки се из залите, имаш усещането, че сякаш тази изключителна жена се промъква край теб. Сред интересните музейни експонати са млечното ѝ зъбче и копринената рокличка, с която била кръстена цялата в дантелени цветя. Богатите колекции от рокли, голяма част от тях поръчани в Париж, бижута, обувки правят силно впечатление на посетителите. Уникалната рокля от коронацията на императрицата и до днес е непокътната. Дългата, почти до коленете ѝ, пищна коса, ресана по три часа на ден, няма как да не предизвика възхищение. На повечето от портретите тя е свита в стилна прическа. Всеизвестен е фактът, че Елизабет Баварска била не само една от най-влиятелните жени, но и най-красивата на европейския континент. Висока 172 см, тя не си позволявала да бъде повече от 50 кг, а талията ѝ едва достигала 50 см. Боготворял я народът ѝ, десетки художници се надпреварвали да я рисуват, моделиери да я обличат, а едни от

най-великите мъже на епохата били в краката ѝ. Но зад целия този пищен блясък се крие една романтична, нежна и ранима душа, далеч от дворецовия протокол. Тя не можела да вижда свободно децата си, съпругът ѝ не искал да вникне в душата ѝ, следили я дори в спалнята. Разбрала, че не може да се пребори с вековния консервативен стереотип, търсеща нормално човешко съществуване, Елизабет Баварска потегля на пътешествия. Колкото и интересен да изглежда животът ѝ, той е сполетян от две големи трагедии – първо губи невръстната си дъщеря, а след това и сина си Рудолф. Неговата смърт преобръща напълно живота ѝ. До края на дните си тя не сваля черната рокля, а лицето си крие зад плътен черен воал. Убита е на 60 години в Женева от италиански анархист. След смъртта ѝ император Франц Йосиф никога повече не отива на концерт и не влиза в театър. Над камината в кабинета му до неговата смърт през 1916 г. стои портретът на Сиси в цял ръст. Придворният художник веднъж на няколко години обновявал цветовете му. Въпреки че през повечето време били разделени, императорът никога не престанал да я обича. Днес всеки, който се докосне до Виена, няма как да не усети нейното присъствие.

Минка Генчева

Бежанската криза

Европейският съюз е изправен пред най-голямата криза в досегашната си история.

Над 135 000 бежанци и емигранти са пристигнали в Европа по море през първата половина на тази година, а почти 2000 от тях са загинали по пътя. Голям брой от тези хора са сирийци. 1 милион имигранти се очаква да влязат в Германия тази година, а според европейската агенция Frontex още 500 000 са готови да потеглят от Турция към ЕС. За справяне с бежанската криза ще бъдат отпуснати 3 милиарда евро, решиха лидерите на ЕС на срещата на върха в Брюксел през септември. Един млрд. евро ще бъдат дадени на Турция, а 17 млн. – на Македония. 100 млн. евро се заделят за спешна помощ за страните от ЕС, борещи се с наплива на мигранти и бежанци, както и 600 млн. за европейската агенция по охрана на границите „Фронтекс“ и за Европол. ЕС ще отпусне допълнително и 1 млрд. евро за сирийските бежанци в близоизточните страни. На срещата в Брюксел бе прието и решение за спешно създаване на центрове за прием и регистрация на мигранти и бежанци по външните граници на ЕС, най-вече Гърция и Италия. Ангела Меркел каза след срещата, че и България, макар да не е в Шенген, може да поиска създаването на такъв център, при същите условия и финансова помощ. „Не може повече да мислим за отворени врати и прозорци, трябва да помислим за защитата на външните ни граници“, каза президентът на Европейския съвет Доналд Туск. Настоящият хаос по границите трябва да спре, това е обща отговорност, не може държавите да бъдат оставени да се справят сами, коментира той. Според него ЕС ще затегне контрола по границите и ще се опита да задържи хората в лагерите в близост със Сирия, като даде пари за храна, лекарства, ток и вода в тях. По време на извънредната среща на върха през септември обаче не бе намерен отговор на въпроса как ЕС да се справи с бежанската криза. Квотите за разпределяне на бежанците в ЕС не бяха одобрени единодушно, а с мнозинство.

Чехия, Унгария, Полша и Словакия отхвърлиха в Прага задължителните квоти за имигранти, които бяха предложени от Европейската комисия. Словашкият премиер Роберт Фицо заяви, че ще обжалва решението за квотите пред Европейския съд. В крайна сметка обаче Румъния и Чехия изразиха готовност да приемат решението за квотите. Новото предложение на Европейската комисия дава възможност на страните да откажат не повече от една трета от задължителната квота за бежанци, като за всеки отказан санкцията е по 6500 евро. „Това направо е покана за мигрантите“, каза унгарският премиер Виктор Орбан пред „Фигаро“. „Терористичната заплаха е едно нещо, но има и друго предизвикателство – интеграцията на мюсюлманите. В Европа това не се случи. Съществуват паралелни общества, които съществуват едно до друго“, каза още унгарският министър-председател (БГНЕС). За да спре притока на бежанци, Унгария издигна ограда от бодлива тел по границите си със Сърбия и Хърватия. Носителят на Нобелова награда за мир и бивш президент на Полша Лех Валенса призова пред bTV проблемите на бежанците да бъдат разгледани, но същевременно да не създаваме пречки за себе си. Той бе категоричен, че на хората в нужда и най-вече децата сред тях трябва да бъде помогнато, но не и с цената на „вековно изграждания ред в нашите държави“. Междувременно Русия, Сирия, Иран и Ирак са създали информационен център за координиране на борбата срещу „Ислямска държава“ в Багдад. По последни данни на американското разузнаване, цитирани от вестник „Ню Йорк Таймс“, броят на чуждестранните бойци, заминали да се бият на страната на ИД в Сирия и Ирак, вече е 30 000 души, като най-малко 250 от тях са американци. Според Пентагона въздушните атаки на коалицията по позиции на терористите са убили повече от 10 000

бойци, но в групировката месечно се вливат приблизително по 1000 нови джихадисти. Турция вече е дала подслон на близо два милиона сирийски емигранти. „Турция достигна пълния си капацитет за бежанци. А сега се говори, че може да има нова бежанска вълна. Това ще превиши капацитета на Турция и ще изправи Европа лице в лице с още имигранти“, казва турският министър по въпросите на Европейския съюз Волкан Бозкър. Премиерът на Турция Ахмет Давутоглу изпрати писмо до министър-председателя на България Бойко Борисов с молба България да помогне за обединяването на международните усилия и създаването на зона за сигурност в Сирия. В него той моли за „подкрепа за мобилизиране на международната общност, така че да се облекчи страданието на сирийските бежанци и да се сложи край на настоящата хуманитарна криза“. В писмото се казва, че 7 млн. бежанци могат да бъдат очаквани от Сирия, а Турция е изхарчила вече 8 млрд. щатски долара за изграждане на бежански лагери по 900-километровата си граница със Сирия. Турция явно има трудности да се справи с притока на бежанци от гражданската война в Сирия и мнозина от тях най-вероятно ще се опитат да влязат в Европа. В края на септември Русия започна военна операция в Сирия. Руските военни нанесоха съществени щети на терористичната групировка „Ислямска държава“ в Сирия. Генералният щаб на Русия съобщи за разрушени 50 важни обекта на ИД. Президентът Барак Обама взе решение да не се противопоставя директно на Русия за нейната нова въздушна офанзива в Сирия, с надеждата, че руският президент Владимир Путин скоро ще изпадне в „патова ситуация“, пише The Washington Post, цитиран от Агенция „Фокус“. Водената от САЩ коалиция счита за катастрофа операцията на Русия в Сирия.

(Р.К.)

Музеят за История на София отвори врати на празника на столицата.

Всички софиянци и гости на града могат да разгледат експозицията в реновираната и адаптирана сграда на бившата Централна минерална баня на пл. „Бански“, която е архитектурно-строителен паметник на културата. В осем зали са проследени историята, бита и културата на София от VI хил. пр. Хр. до 40-те години на XX в. Постоянната експозиция е разпределена в залите: Наследството на древността, Силата

на духа, Династичната връзка със Западна Европа, Дворцовият кабинет, Софийската улица, Държавните и общинските институции, Домът и облеклото на софиянци, Културният живот и развлеченията. Сред най-ценните експонати са: стъклен съд тип „Ваза диатрета“, стенописи и икони от т. нар. Софийска Мала Света гора, старопечатни книги, „Златната каляска“, часовник, подарен на княз Фердинанд от кралица Виктория, велосипед тип „Паяк“, автомобил „Мерцедес“, Златната книга на София, колекция детски играчки и др. Музеят за история на София е основан през 1928 г. Сградата му на пл. „Бански“ 3 е разрушена при бамбандировки през 1943 г.

Отпадна давността на престъпленията, извършени от властта по време на комунистическия режим,

след като депутатите приеха през септември промени в Наказателния кодекс, предложени от ГЕРБ и РБ. Според вносителите, тежките престъпления против правата на човека,

извършени от ръководни дейци на Българската комунистическа партия в периода 9 септември 1944 година-10 ноември 1989 година, не се изключват по давност и ще подлежат на наказателно преследване. В текстовете са изброени конкретните престъпления срещу човечеството, част от които са приписвани и на комунистическия режим у нас: лишаване от свобода в нарушение на основните правила на международното право, преследване на определена група или общност поради политическа принадлежност,

„насилствено изчезване на лица“, депортиране или насилствено преместване на население и убийство.

„Законопроектът възобновява дебатите в 41-ото и 42-ото Народно събрание по отношение премахване давността за тежките престъ-

пления, включително тези, извършени в Народна република България по време на комунистическия режим. Част от тези престъпления могат да се третират по международното право като престъпления срещу човечеството. Премахването на давността за тяхното преследване се третира в Конвенцията на ООН от 1968 г. за прилагане срока на давност по отношение на военните престъпления и престъпленията против човечеството“, се казва в мотивите към законопроекта.

Завод за механично-биологично третиране на отпадъци край с. Яна, район „Кремиковци“ бе открит през септември

в присъствието на кмета на Столична община Йорданка Фандъкова, заместник-председателя на ЕК и комисар по бюджет и човешки ресурси Кристилина Георгиева, ръководителя на ГД „Околна среда“ на ЕК Джордж Кремлис, вицепрезидента на Европейската инвестиционна банка г-н Ласло Бараняй, министри и евродепутати. Заводът е оборудван с немска, австрийска и италианска техника и е най-големият и най-напреднал проект за преработка на отпадъци в Европа след завода в Берн (Швейцария). Той е проектиран, изграден и ще функционира в съответствие на най-строгите европейски изисквания, държавни стандарти и законодателство в областта на опазване на околната среда. Със заработването си, заводът ще намали депонирането с общо 52%; 57% от отпадъците ще бъдат рециклирани и ще се произвежда 180 тона RDF гориво, което се използва за производство на топлинна енергия. Това ще намали консумацията на природен газ с до 11% средно на година. Общата стойност на проекта е 345 997 368,34 лв., от които над 80% са безвъзмездна финансова помощ. Финансирането е осигурено по Оперативна програма „Околна среда 2007–2013 г.“, с кофинансиране от Европейската инвестиционна банка.

В София бе открит първият високотехнологичен линейен ускорител за лечение на онкологични заболявания

в УМБАЛ „Св. Ив. Рилски“. Присъстваха министър-председателят Бойко Борисов, здравният министър Петър Москов и регионалният министър Лиляна Павлова. С подобна медицинска техника разполагат само 5 държави в Европа – Германия, Швейцария, Италия, Полша и Турция. България става шестата страна с такъв апарат, за него са дадени около 10 млн. лв.

Абонамент

Интересува ли ви животът на българите в Чехия, България и в целия свят?

Абонирайте се за списание „Българи“, подкрепете своето българско списание! „Българи“ е едно от най-представителните списания на българската общност.

Годишният абонамент за 6 броя е само 180 Кч. Почтенските услуги поема сдружение „Възраждане“. Средствата можете да изпратите на сметката на сдружението 1962160309/0800 или по пощата на адрес: o.s. Vazraždane, Vocelova 3, 120 00 Praha 2.

Обадете ни се на GSM 777 196 322 или ни пишете на e-mail bulgari@atlas.cz

За контакти:

o.s. Vazraždane
Vocelova 602/3, 120 00 Praha 2
Тел.: +420 777 196 322
bulgari@atlas.cz, www.bulgari.eu

Българи брой 3/2015

Издател:

Гражданско сдружение „Възраждане“,
Americká 28, 120 00 Praha 2

Адрес на редакцията:
Vocelova 3, 120 00 Praha 2

„Българи“ излиза с финансовата подкрепа на Министерството на културата на Чешката република

Регистрационен номер в Министерството на културата на Чешката република: E 13282

Главен редактор:

Мария Захариева

Редакционен екип:

Красимира Мархалева, Васил Самоковлиев

Сътрудници:

Снежана Таскова, Пламен Тотев, Стефан Кисьов, Даниела Горчева, Татяна Борисова, Минка Генчева, Катерина Ненкова, Луиза Станева, Сирма Зидаро-Коунова, Леда Аврамова, Златна Костова, Румяна Кирилова и Галина Тодорова

Дизайн: „Макс“ студио

Година 12, брой 3/2015

e-mail: bulgari@atlas.cz
www.bulgari.eu

Печат: Tiskárna Libertas, a.s.
Дадено за печат: 9. 10. 2015

Цена: 30 крони

Годишен абонамент: 180 крони

Всички права запазени

Това издание или отделни негови части не могат да бъдат размножавани, публикувани и/или предавани по електронен, механичен, фотокопирен или друг начин, както и въвеждани в информационни системи, включително компютърни, без изрично писмено съгласие от издателя – Vazraždane

Balgari

Periodikum bulharske menšiny v České republice
Časopis je vydáván s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky

Balgari 3/2015

Adresa redakce a tel. spojení:

Vocelova 3, 120 00 Praha 2
221 419 838, 777 196 322
bulgari@atlas.cz, www.bulgari.eu

Ročník XII

Periodicita: 6

Náklad: 600 výtisků

Místo vydávání: Praha

Číslo vydání: 3/2015

Den vydání: 15.10. 2015

Evidenční číslo: MK ČR 13282

Vydavatel: Vazraždane, Americká 28
120 00 Praha 2, IČO 26544229

„Българи“, списание за българите в Чехия

„Възраждане“ „Българи“ Абонамент фото галерия връзки

Списание „Българи“ 2012, брой 5 6

Разгледай списанието по рубрики - Съдържание:

- Българската общност
- Пражка премиера на филма „Миграцията на паламда“
- Литературата имва дните
- Среща с режисьора Людмила Тодорова и преводачката Златна Костова
- О света на Деян Енев
- IV фестивал на българите по света „Аз съм българче“ III Международен фестивал за детско творчество „Колела, моето семейство, моята родина“
- Даниела Джорова-Валханс: Поезията и музиката са за мен естествените открития на ежедневието
- Българите в Чехия – културна характеристика, имиграционен процес и социална интеграция в настоящето – премиера в БКМ Разговор с Румяна Георгиева
- Д-р Соня Сенова – стоматоложката от Любимец
- За приказките и танците
- Детски книги на български език
- Българска кулинарна надпревара – Прага 2012
- Българи-чешки връзки
- 120 години от основаването на Софийското дружество „Чех“
- Хор „Гусла“ в Прага
- Търговска мисия на българските производители в Прага, Чехия
- Давид Бернщайн: България е абсолют който обичам
- Хорбап поезма към българския читател I Годината на литературната история

Култура

- Едно похвалено по света на Йордан Йовков
- Людмила Тодорова: Киноверигите, заедно с разпространителите, прибират 90-95 процента от приходите на един филм

Посетете интернет страницата на гражданско сдружение „Възраждане“ и на списание „Българи“
www.bulgari.eu Facebook: [Bulgari Vazrazhdane](https://www.facebook.com/BulgariVazrazhdane)

БЪЛГАРСКО УЧИЛИЩЕ „Д-р Петър Берон“ – ПРАГА ШАНС ЗА ВАШИТЕ ДЕЦА

БСОУ „Д-р Петър Берон“

БЪЛГАРСКО УЧИЛИЩЕ ПРАГА

НАЧАЛО НОВИНИ ПРИЕМ ИСТОРИЯ ГАЛЕРИЯ ЗА УЧИЛИЩЕТО КОНТАКТИ ПОЛЕЗНИ ВРЪЗКИ

www.bgschool.eu

ЗАЩИТИ СЕ

ВЗЕМИ РЕШЕНИЕ САМ

ИМАШ ПРАВА

ЗА РАБОТА СЕ ПЛАЩА!

ИНФОРМАЦИЯТА Е ТВОЕТО ОРЪЖИЕ

ПАЗИ СЕ

РАБОТА БЕЗ РИСК

ДОСТОЙНСТВО

ИНФОРМИРАЙ СЕ

ИНФОРМИРАНА
МИГРАЦИЯ =

= БЕЗОПАСНА
МИГРАЦИЯ

INFORMOVANÁ MIGRACE =

= BEZPEČNÁ MIGRACE

Можете да се обърнете към посочените по-долу организации за предоставяне на информация и безплатна помощ:

portal.mpsv.cz/sz

scps.diakonie.cz

Projekt "Inovace m k prevenci pracovního vykořisťování EU občanů" realizuje MPSV z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Съботно - неделно училище „Възраждане“

Прием на деца и ученици за новата
2015/2016 учебна година:
– детска градина и предучилищна група,
– на начален етап,
– вокално-танцова група „Орфей“.

Адрес: Дом на националните общности
„Воцелова“ 3, Прага 2
Спирка на метро и трамвай: I. P. Pavlova
Контакти: balgari@atlas.cz, tel.: – 777 196 322

